

ภาคผนวก ก

สรุปผลการสัมภาษณ์

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

1. สัมภาษณ์ ใฝ่พญา โมณะ : ผู้ช่วยผู้ดูแลการผลิต (Co producer) และครีเอทีฟ (Creative) บริษัท ชามูไร จำกัด

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัท ชามูไร จำกัด เริ่มก่อตั้งโดยพยนต์ คงเจริญ อดีตนักแสดงและผู้อยู่เบื้องหลังวงการบันเทิงในตำแหน่งผู้ช่วยครีเอทีฟ (Creative Assistant) และผู้ควบคุมการผลิต (Producer) และได้นำประสบการณ์การทำงานมาจัดตั้งบริษัทขึ้น โดยใช้ชื่อว่า บริษัท ชามูไร จำกัด ที่ตั้งสำนักงานปัจจุบันเลขที่ 315/9 ลาดพร้าว 94 ถ.ศรีวิภา กรุงเทพมหานคร 10310

ในการจัดตั้งบริษัทครั้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่พยนต์ คงเจริญเป็นผู้ผลิตงานการผลิตรายการโทรทัศน์ หรือที่เรียกกันในวงการโทรทัศน์ว่า คนทำงานโปรดักชั่น (production) คือพยนต์ คงเจริญและทีมงานมีความเห็นว่าการทำเพื่อแพร่ภาพและเสียงนั้นเป็นความสนุก และเป็นงานที่ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เปรียบเสมือนเป็นโอกาสที่ได้สร้างโลกอีกใบหนึ่งให้ผู้อื่นได้รับชม และเป็นความภาคภูมิใจในการที่หลายๆ คนได้รับชมการผลิตงานของทางบริษัท

บริษัท ชามูไร จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ และรับจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ หรือที่เรียกว่า โปรดักชั่น เฮาส์ (production house) แบบครบวงจร มีวัตถุประสงค์ขององค์กร คือการผลิตรายการโทรทัศน์ และรับจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์โฆษณา และรับจัดกิจกรรมพิเศษ เพื่อการเผยแพร่สู่สายตาประชาชน ซึ่งบริษัท ชามูไร จำกัด ได้รับความไว้วางใจในการผลิตรายการหลายรายการเพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ได้แก่ รายการ นาวีเกตอร์ (Navigator) รายการเพลงลูกทุ่ง 2 รายการ รายการดวงความสุข รายการเฮลโลเฮลท์ (Hello Health) และรายการเลิฟโตรองท์ (Lovetaurant) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการผลิตภาพยนตร์โฆษณาหลายเรื่อง มิวสิควิดีโอ (MV) การนำเสนอผลงานในรูปแบบของสื่อวีดิทัศน์ (VDO presentation) รวมถึงงานการจัดกิจกรรมพิเศษ (Organization) อีกด้วย

โครงสร้างบริษัท ชามูไร จำกัด เป็นการดำเนินงานแบบไม่มีการแบ่งสายงานที่แน่นอน คือพนักงานทุกคนจะต้องสามารถทำงานได้หลายหน้าที่ ซึ่งการผลิตงานในแต่ละรายการ

จะมีจำนวนพนักงานประมาณ 12 คนในการถ่ายทำรายการ เป็นพนักงานประจำ 5 คน และพนักงานรับจ้างอิสระ (Freelance) 7 คน โดยการคัดเลือกตามความเหมาะสมของประเภทของรายการ

จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในส่วนของการรับจ้างการผลิตรายการ Navigator จากบริษัท สบายดี คลับ โดยมีผู้ก่อตั้งคือ เจษฎาภรณ์ ผลดี นักแสดงและพิธีกรรายการ Navigator เนื่องจากรายการ Navigator เป็นรายการสารคดีท่องเที่ยวซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับโครงการในการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับโทรทัศน์

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการ Navigator

สำหรับการรับจ้างการผลิตรายการ Navigator ของบริษัท ซามูไร จำกัด นั้นเป็นการรับจ้างผลิตรายการตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการผลิตจนถึงการออกอากาศ โดยมี เจษฎาภรณ์ ผลดี ผู้บริหารและพิธีกรดำเนินรายการ พยงค์ คงเจริญ ผู้ดูแลการผลิตรายการ ใฝ่พญา โมณะ ผู้ช่วยผู้ดูแลการผลิตรายการ และศรีเอทีพี โดยมีรายละเอียดการบริหารและการผลิตของรายการ Navigator ดังนี้

1. รูปแบบรายการ Navigator คือ สารคดีท่องเที่ยวแนวผจญภัย โดยออกอากาศทุกวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
2. วัตถุประสงค์ของรายการ คือ เพื่อให้ผู้ชมได้รับความบันเทิงจากการผจญภัยไปยังสถานที่ต่างๆ
3. นโยบายของรายการ คือ เป็นการผลิตรายการเพื่อความอยู่รอดโดยไม่ได้หวังผลกำไร
4. กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาทุกเพศ ทุกวัย
5. การผลิตรายการ Navigator มีจำนวนพนักงานทั้งหมดประมาณ 12 คน คือ พนักงานประจำ 5 คน ซึ่งเป็นพนักงานของบริษัท ซามูไร จำกัด ที่ผลิตรายการ Navigator โดยเฉพาะ ได้แก่ ผู้ผลิตรายการ (producer) ผู้ช่วยผู้ผลิตรายการ (co producer) ศรีเอทีพี (creative) และทีมงานอิสระสำหรับการเดินทางเพื่อถ่ายทำรายการจำนวน 7 คน ได้แก่ ช่างกล้อง ช่างไฟ เป็นต้น
6. ความนิยมของผู้รับชม บริษัทผู้ผลิตรายการจะมีการตรวจสอบผลกระแสการตอบรับอย่างต่อเนื่อง ว่าเป็นอย่างไรจากการพูดคุยกับบุคคลทั่วไป และจดหมายแนะนำรายการเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการผลิตรายการครั้งต่อไป

7. จุดเด่นของรายการ คือ เป็นรายการสารคดีท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างด้วยการเดินทางในรูปแบบการผจญภัยโดยพิธีกรดำเนินรายการร่วมกับแขกรับเชิญตลอดการเดินทาง อีกทั้งยังเป็นการนำเสนอสถานที่ที่ธรรมดาสามัญกับเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ

รายการ Navigator เป็นรายการสารคดีท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม ด้วยรูปแบบการเดินทางผจญภัยไปในสถานที่ต่างๆ โดยเริ่มกระบวนการการผลิตจากการเลือกสถานที่ที่มีความน่าสนใจ หรือสถานที่ที่หลายๆ คนรู้จักนำมาผูกกับเรื่องราวและวิธีการเดินทางไปยังจุดหมายในรูปแบบของการผจญภัยและเป็นเส้นทางที่ไม่เป็นที่รู้จัก ซึ่งในการผลิตรายการ Navigator นั้นจะเริ่มจากการวางแผนช่วงเวลาในการถ่ายทำรายการเนื่องจากการถ่ายทำรายการที่ต้องเดินทางไปยังต่างจังหวัดเป็นเวลา 5 วันถึง 1 สัปดาห์ จึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้าเพื่อให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของรายการอื่นๆ ภายในบริษัท รวมถึงผลกระทบต่อพิธีกรและแขกรับเชิญ โดยทางผู้ผลิตรายการจะทำการวางแผนการผลิตตามตารางที่จัดสรรสำหรับการออกอากาศทางโทรทัศน์จำนวน 13 เทปต่อ 1 ปี ตามวันหยุดนักขัตฤกษ์

ส่วนของกระบวนการผลิตรายการ Navigator นั้นเริ่มจากการประชุมกันระหว่างผู้ผลิตรายการ (producer) และทีมงานเพื่อคัดสรรสถานที่และข้อมูลเพื่อนำมาเป็นเรื่องราวในการถ่ายทำรายการ Navigator เมื่อได้สถานที่หรือเรื่องและข้อมูลสำหรับการถ่ายทำแล้ว จากนั้นก็นำเสนอเรื่องที่จะถ่ายทำให้กับบริษัทผู้จ้างผลิตรายการ Navigator เมื่อได้รับการอนุมัติเรื่องในการผลิตรายการ Navigator ทางฝ่ายผลิตรายการ (บริษัท ซามูไร จำกัด) จะนำข้อมูลต่างๆ มาทำบท (script) ของรายการเพื่อการถ่ายทำ และเตรียมพร้อมทางด้านอุปกรณ์ในการถ่ายทำ เช่น กล้องสำหรับการบันทึกการถ่ายทำ ไฟสำหรับการถ่ายทำรายการ ฯลฯ เนื่องจากการถ่ายทำรายการ Navigator เป็นรายการที่ต้องเดินทางผจญภัย ฉะนั้นการเตรียมพร้อมทางด้านอุปกรณ์สำหรับการถ่ายทำรายการจึงมีความสำคัญมาก รวมถึงการติดต่อผู้นำทางในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ในการบันทึกการถ่ายทำ จากนั้นเมื่อทำการนัดวันเพื่อขอเวลา หรือคิวเวลาของผู้ดำเนินรายการและพิธีกรได้แล้ว จึงเข้าสู่กระบวนการการเดินทางเพื่อถ่ายทำรายการ Navigator โดยในการถ่ายทำรายการในแต่ละครั้งนั้นใช้เวลาดำเนินการในสถานที่ที่ถ่ายทำเป็นระยะเวลา 5 วัน - 1 สัปดาห์ และเข้าสู่กระบวนการหลังการผลิต คือการนำเทปบันทึกการถ่ายทำมาตัดต่อและตรวจสอบความสมบูรณ์ของรายการก่อนนำส่งไปยังสถานีโทรทัศน์เพื่อทำการออกอากาศ

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

1. ด้านเวลา คือในการผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวที่เวลานั้นเรื่องเวลานับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งในการทำงาน เนื่องจากการถ่ายทำรายการนอกสถานที่นั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการถ่ายทำจากการได้รับอนุญาตเข้าถ่ายทำจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่

2. ด้านอุปกรณ์ในการถ่ายทำรายการ เช่น กล้องบันทึกภาพ เพราะการถ่ายทำรายการ Navigator เป็นการถ่ายทำสารคดีท่องเที่ยวรูปแบบผจญภัย ฉะนั้นการเตรียมพร้อม และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทางด้านอุปกรณ์เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากสถานที่ในการถ่ายทำเป็นสถานที่ที่ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์มาทดแทนได้หากเกิดการขัดข้อง และจำเป็นต้องหาอุปกรณ์เสริมต่างๆ ที่มีอยู่ขณะนั้นมาใช้ทดแทนเพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้

3. ด้านบุคลากร เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความชำนาญและเหมาะสมกับงาน โดยเฉพาะทางด้านความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในการทำงานจนกลายเป็นอุปสรรคในการทำงาน

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต
ขณะนี้ทางบริษัท ซามูไร จำกัด มีการวางแผนการผลิตรายการอื่นๆ โดยทางบริษัทเป็นผู้ผลิต และซื้อเวลาในการออกอากาศเพื่อเสนอทางสถานีโทรทัศน์

- ธุรกิจที่เข้าร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์
บริษัท ซามูไร จำกัด ไม่เพียงแต่เป็นบริษัทผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยว คือ รายการ Navigator ยังรับจ้างผลิตรายการอื่นๆ เช่น รายการประเภทสนทนา (Talk show) รายการเพลงลูกทุ่ง และรับจ้างผลิตภาพยนตร์โฆษณา ภาพยนตร์สั้น การผลิตวิดีโอทัศน์ และการจัดกิจกรรมพิเศษ สามารถกล่าวได้ว่าเป็นบริษัทที่รับผลิตงานทางด้านการบันเทิงทุกรูปแบบ

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

การทำรายการสารคดีถือเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่ง แต่ในปัจจุบันที่รายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยที่หลายๆ คนมองว่าเป็นรายการที่ไม่น่าสนใจนั้น เพราะมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้ผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ไม่สามารถผลิตรายการสารคดีตามความต้องการได้ เช่น ปัจจัยทางด้านงบประมาณในการผลิตซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ไม่ว่าจะเป็นรายการโทรทัศน์ประเภทใดก็ตามจะต้องมีผู้ให้การสนับสนุนการผลิตรายการ (Sponsor) และสำหรับรายการสารคดีนั้นเป็นรายการที่มีผู้ให้การสนับสนุนให้ความสนใสนใจน้อย เพราะเห็นว่าเป็นรายการที่มีผู้รับชมน้อย ฉะนั้นการที่รายการสารคดีได้รับการสนับสนุนน้อยจึงส่งผลให้การผลิตรายการ หรือการทำโปรดักชั่นมีขีดจำกัด รูปแบบการนำเสนอรายการสารคดีจึงไม่น่าสนใจสำหรับผู้รับชม แต่อันที่จริงรายการสารคดีเป็นรายการที่มีความน่าสนใจอย่างมากเพราะวัฒนธรรม

ประเพณี วิธีชีวิตต่างๆ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และเป็นสิ่งสำคัญที่คนไทยต้องทราบถึงความเป็นมาของ เราเองเพราะเป็นความภาคภูมิใจที่เราเป็นคนไทย เป็นชาติไทย ไม่เช่นนั้นเด็กที่เติบโตขึ้นมาจะไม่มี โอกาสรู้ว่าเหตุใดจึงต้องเคารพพ่อขุนรามคำแหง เหตุใดจึงต้องเคารพพระนเรศวร เป็นต้น ซึ่ง รายการสารคดีควรอยู่คู่กับวงการโทรทัศน์ตลอดไป แต่การขาดการสนับสนุนหรือถูกมองข้ามจึง ส่งผลให้ผู้ที่ทำสารคดีทางโทรทัศน์เกิดความย่อท้อในการทำงาน การผลิตผลงานสารคดีจึงไม่เป็น ผลดีเท่าที่ควร เพราะนักธุรกิจเจ้าของสินค้า บริษัทโฆษณา (Agency) ต่างมองข้ามถึงคุณค่าที่ สังคมจะได้รับเพราะมองถึงผลประโยชน์ที่เป็นผลกำไรมากกว่า เพราะฉะนั้นจึงควรต้องมีการผลิต รายการสารคดีในรูปแบบที่มีความน่าสนใจมากขึ้นแต่ด้วยองค์ประกอบข้อจำกัดทางด้าน งบประมาณในการผลิตรายการสารคดีทำให้รายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบันจึงยังคงซบเซา

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

ไผ่พญา โมนะ มีความเห็นว่ารายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคตควรมีการพัฒนา รูปแบบการนำเสนอรายการ แต่ยังคงการให้สาระความรู้แก่ผู้ชม โดยเริ่มจากการส่งเสริมผู้ผลิต รายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบันและนักศึกษาให้หันมาสนใจการเป็นผู้ผลิตรายการสารคดี มากขึ้น เพราะนักศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่มองว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องเป็นผู้ผลิต ภาพยนตร์ ทำงานทางด้านโฆษณา ฯลฯ แต่การทำรายการสารคดีจะถูกมองข้ามไป ฉะนั้นหากมี ผู้ให้ความสนใจในการที่จะผลิตรายการสารคดีมากขึ้นก็จะส่งผลให้รูปแบบการนำเสนอรายการ สารคดีมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นและมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต ไม่เช่นนั้นรายการสารคดีใน อนาคตก็จะมีผู้ให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร

- ข้อเสนอแนะ

ผู้ที่ผลิตงานบันเทิงทุกประเภทไม่เพียงแต่การผลิตรายการสารคดีเท่านั้นควรเปิด กว้างทางความคิด และควรคำนึงถึงเนื้อหาสาระที่ส่งถึงผู้รับชมรายการ ไม่ควรคำนึงถึงผลกำไรที่ เป็นตัวเงินจนมากเกินไปแต่ควรมีจิตสำนึกว่าเราเป็นผู้หนึ่งที่ต้องคิดและประมวลเนื้อหาสาระให้แก่ ผู้ชมจึงต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียในสิ่งที่ผู้ผลิตงานบันเทิงนำเสนอ ต้องหาสิ่งใหม่ๆ พัฒนาวิธีการ ในการนำเสนอ พัฒนาวีคิดอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้รายการที่ผลิตออกมามีความน่าสนใจ ทันสมัย ดี และมีประโยชน์แก่ผู้ชมมากที่สุด

2. สัมภาษณ์ พงษ์ศักดิ์ รมณีย์ : ผู้ควบคุมการผลิตรายการสารคดี (Producer) บริษัทพาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด และสัมภาษณ์ สหะ พุกศิริวงศ์ชัย : ผู้ควบคุมการผลิตรายการสารคดี (Producer) บริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด ก่อตั้งจาก บริษัท แปซิฟิค อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ก่อตั้งโดย ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล หนึ่งในทีมงานผลิตรายการโลกสลับสีและโลกสีน้ำเงิน จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ และการมีใจรักในการทำรายการสารคดี จึงเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการก่อตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีขึ้น โดยใช้ชื่อว่า บริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด (Panorama Documentary) การดำเนินการของบริษัทเป็นไปอย่างราบรื่นถึงเวลา 13 ปี เมื่อเข้าสู่ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ จึงเป็นสาเหตุให้บริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยมีบริษัท บีแอนด์ที (B & T) เข้ามาร่วมลงทุนกับทางบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด และมีการผลิตผลงานทางด้านรายการสารคดีเรื่อยมา โดยเริ่มจากการผลิตรายการโลกสีน้ำเงิน และการรับจ้างผลิตรายการสารคดีให้กับองค์กรต่างๆ เช่น บริษัทในเครือปูนซีเมนต์ไทย จนกระทั่งมีการแยกตัวออกมาจัดตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์อีกแห่งหนึ่งคือ บริษัท พาโนรามา เวิลด์ไวด์ จำกัด โดยกลุ่มทีมงานที่ต้องการเดินทางตามฝันของตนเอง

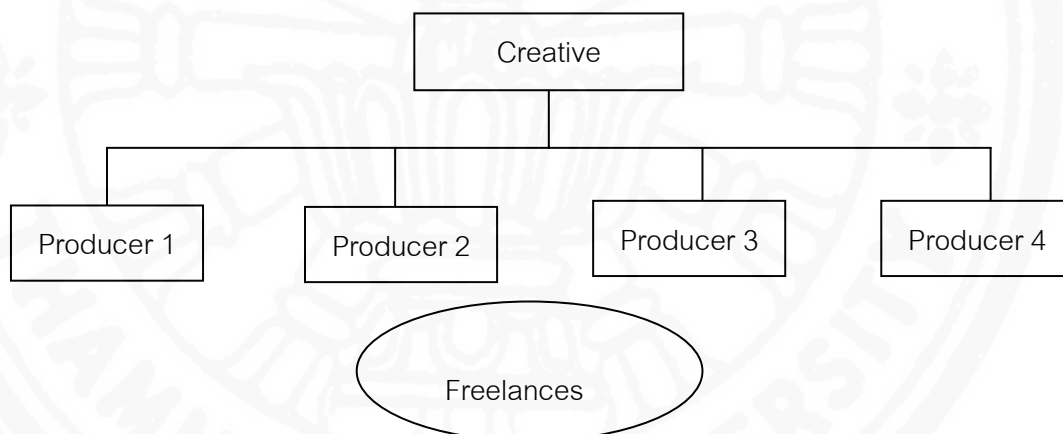
จากนั้นได้มีบริษัท วิชวณ อาย (Visual Eye) ของประเทศอังกฤษเข้าร่วมลงทุนกับทางบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จึงเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัท พาโนรามา วิชวณ อาย (Panorama Visual Eye) เป็นบริษัทผลิตรายการสารคดี และรับจ้างผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ โดยมีเป้าหมายของบริษัท คือ เป็นบริษัทผลิตรายการสารคดีที่ผลิตสารคดีสู่ตลาดสารคดีในต่างประเทศเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อส่งเสริมรายการสารคดีที่เป็นเรื่องราวของประเทศไทยสู่สายตาประชาชนทั่วโลก และเพื่อความอยู่รอดขององค์กร ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้รับชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชาวต่างประเทศ โดยมีการผลิตรายการสารคดีให้กับรายการเนชั่นแนล จีโอกราฟฟิก (National Geographic) รายการดิสคัฟเวอรี ชาแนล (Discovery Channel) และรายการสารคดีทางโทรทัศน์ฟรีทีวี (Free TV) ในประเทศฝรั่งเศส และภาคพื้นยุโรป ส่วนกลุ่มเป้าหมายรองคือ ผู้รับชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในประเทศไทย

สำหรับการผลิตรายการสารคดีของบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด เป็นการผลิตรายการสารคดีที่เกี่ยวกับเรื่องราวของประเทศไทย เช่น เรื่องชีวิตสัตว์ต่างๆ ในประเทศไทย ได้แก่ เสือ ช้าง นกเงือก ปลาบึก เต่าทะเล อาณาจักรปะการัง เป็นต้น รวมถึงศิลปะอันงดงามของประเทศไทย เช่น หุ่นละครเล็ก ใจ หลุยส์

ในส่วนของโครงสร้างการทำงานของบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด มีการแบ่งสายงานอย่างชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันทางบริษัทได้ผลิตรายการสารคดีเรื่องยาวเพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ โดยเน้นการผลิตรายการสารคดีเพื่อจำหน่ายยังต่างประเทศ ฉะนั้นสายงานในการทำงานจะมีทั้งพนักงานประจำและพนักงานรับจ้างอิสระ (Freelance) โดยแบ่งสายงานได้ ดังนี้

ภาพที่ 1

โครงสร้างการทำงานของบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี่ จำกัด

โดยร่วมกันทำงานทางด้านการผลิตรายการกับชาวต่างประเทศของบริษัท Visual Eye ดังนี้

- Creative Director (ชาวต่างประเทศ)
- Manager (ชาวต่างประเทศ)
- Head Production (คนไทย)

สำหรับในการทำงานจะมีการแบ่งงานของการผลิตรายการสารคดีอย่างชัดเจน โดยแบ่งงานตามความถนัดทางด้านข้อมูลของ Producer และความเท่าเทียมกันของจำนวนงานในการผลิตรายการสารคดี

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี

กระบวนการการผลิตรายการสารคดีของบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี จำกัด เริ่มจากการเสนอเรื่องในการถ่ายทำเพื่อผลิตรายการสารคดีโดย Creative Director ชาวต่างประเทศ เนื่องจากเป็นผู้ที่ทราบความต้องการทางการตลาดรายการสารคดีของกลุ่มเป้าหมายชาวต่างประเทศว่าขณะนี้เรื่องราวใดกำลังเป็นที่ให้ความสนใจของชาวต่างประเทศ รูปแบบการนำเสนอควรเป็นอย่างไรให้น่าสนใจ และทางฝ่าย Producer ที่เป็นคนไทยก็สามารถนำเสนอเรื่องราวพร้อมข้อมูลที่น่าสนใจในการผลิตรายการสารคดีได้เช่นกัน และเข้าสู่กระบวนการหาข้อมูลของผู้ที่รับผิดชอบในการผลิตรายการสารคดีในแต่ละเรื่อง ซึ่งทางฝ่าย Production จะต้องมีการเตรียมข้อมูลด้วยเช่นกัน และมีการประชุมทุกสัปดาห์เพื่อทราบแผนการทำงานและความคืบหน้าในการทำงาน โดยมีการเขียนรายงานการทำงานทุกวัน

สำหรับระยะเวลาในการผลิตรายการสารคดีของบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี จำกัด นั้นไม่สามารถกำหนดระยะเวลาได้ เนื่องจากการผลิตรายการสารคดีแต่ละเรื่องใช้เวลาในการผลิตที่ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านข้อมูล และสถานการณ์ในการถ่ายทำของแต่ละเรื่อง โดยเริ่มจากการเตรียมภาพและข้อมูลเพื่อการถ่ายทำ (footage) ว่ามีจำนวนเท่าไรในแต่ละเรื่อง เรื่องราวความน่าสนใจของแต่ละเรื่องมีอะไรบ้าง มีการดำเนินการไปอย่างไร และสิ่งสำคัญคือสามารถถ่ายทำเรื่องราวนั้นๆ ได้เมื่อไร เช่น เรื่องเสือ เป็นสารคดีที่มีการถ่ายทำมาเป็นเวลา 4 ปี เพราะเป็นสารคดีที่เกี่ยวกับชีวิตสัตว์ ซึ่งมีการติดตามถ่ายทำถึงพฤติกรรมในช่วงฤดูกาลต่างๆ นั้นหมายถึงต้องใช้ระยะเวลาในการถ่ายทำนานเป็นปี หรือจนกว่าจะเห็นว่าเรื่องที่ถ่ายทำมีความสมบูรณ์พร้อมในการนำเสนอสู่สายตาผู้รับชม

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

1. การติดต่อประสานงานเพื่อถ่ายทำรายการสารคดี บางครั้งสถานที่ที่ใช้ในการถ่ายทำรายการหรือผู้ที่ติดต่อเพื่อขอข้อมูลและถ่ายทำรายการไม่มีเวลาที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายทำรายการสารคดี

2. สภาพภูมิอากาศในการถ่ายทำรายการสารคดี เนื่องจากการถ่ายทำรายการสารคดีส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทำรายการนอกสถานที่ (out door) ดังนั้นสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการถ่ายทำรายการสารคดี คือการเกิดฝนตกขณะถ่ายทำรายการสารคดี

3. การสื่อสารที่เข้าถึงและเข้าใจในผู้รับสาร เพราะการผลิตรายการสารคดีเป็นการผลิตรายการเพื่อบุคคลทั่วไปได้รับชม ฉะนั้นการสื่อสาร การทำรูปแบบการนำเสนอ จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจมากที่สุด เพราะหากผลตอบรับของผู้ชมรายการไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อการสนับสนุนรายการของผู้ให้การสนับสนุน (sponsor)

4. ผู้สนับสนุนรายการ คือส่วนสำคัญของการผลิตรายการทุกประเภท แต่สำหรับรายการสารคดีนั้นผู้สนับสนุนรายการมองว่าเป็นรายการที่ให้ผลประโยชน์ทางด้านผลกำไรน้อย ฉะนั้นรายการสารคดีหลายๆ รายการในประเทศไทยจึงไม่สามารถอยู่รอดได้เพราะขาดการสนับสนุน

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคตทางบริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี จำกัด มีการวางแผนที่จะผลิตรายการสารคดีเพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี (Free TV) ในประเทศไทย และโครงการในการผลิตรายการประเภทเกมโชว์ (Game show) เพื่อเป็นการขยายงานการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทอื่นๆ เพิ่มขึ้น และในอนาคตทางบริษัทจะมีการขยายการถ่ายทำเรื่องราวรายการสารคดีไปยังประเทศอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

- ธุรกิจที่เข้าร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

นอกเหนือจากการผลิตรายการสารคดีเพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ บริษัท พาโนรามา ด็อกคิวเมนทารี จำกัด ได้ผลิตรายการสารคดีในรูปแบบของแผ่นวีซีดี (VCD) ควบคู่กับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพื่อเป็นรายได้เสริมของบริษัท

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบันมีจำนวนน้อย สาเหตุจากความเกี่ยวข้องทางด้านธุรกิจในการให้การสนับสนุนการผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ซึ่งผู้ให้การสนับสนุนรายการเห็นว่าค่าการวัดผลจำนวนผู้ชม (rating) ของรายการสารคดีอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบของผลกำไรน้อย แต่หากเป็นรายการประเภทเกมโชว์ หรือละครจำนวนผู้ชมจะค่อนข้างสูงจึงสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายในประเทศไทยเป็นอย่างไร ฉะนั้นนโยบายรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญในการมีส่วนช่วยสนับสนุนให้คนไทยหันมาให้ความสนใจรายการสารคดีมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการผลิตรายการสำหรับเด็ก และรายการสารคดี ผลคือมีผู้ผลิตรายการเด็กจำนวนมาก เพราะทางบริษัทโฆษณา (Agency) มองว่ารายการสารคดีไม่สามารถขายสินค้าได้ หรือขายสินค้าได้น้อยจึงส่งผลให้มีผู้ให้การสนับสนุนน้อย

ยกตัวอย่างภาพยนตร์เกาหลีที่เป็นที่นิยมและสามารถเผยแพร่ไปในหลายๆ ประเทศ เพราะรัฐบาลให้การสนับสนุน โดยที่รัฐบาลมีนโยบายในการจำกัดจำนวนการนำเข้าภาพยนตร์ อีกทั้งยังมีการสนับสนุนทุนในการผลิตภาพยนตร์เกาหลี 1 เรื่องเพื่อเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศ จึงก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของวงการภาพยนตร์ในประเทศเกาหลี

แต่สำหรับทางด้านงบประมาณในการผลิตรายการสารคดีของบริษัท พาโนรามา ดิออกคิวเม้นทารี จำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทผู้ผลิตรายการสารคดีรายอื่นจะประสบปัญหาทางด้านงบประมาณการถ่ายทำรายการน้อยกว่า เนื่องจากขณะนี้ทีมงานการถ่ายทำรายการสารคดีชาวออสเตรเลียมาร่วมงานทางด้านการผลิตรายการสารคดี จึงช่วยให้บริษัทมีทุนสำหรับการผลิตรายการสารคดีค่อนข้างสูง และสามารถผลิตรายการสารคดีเพื่อจำหน่ายยังประเทศ

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

รายการสารคดีในอนาคตยังคงเหมือนอย่างปัจจุบัน คือยังไม่มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นแต่ยังคงมีผู้ผลิตรายการสารคดีเพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตรายการที่เกี่ยวกับทางด้านอาหาร และการท่องเที่ยว เพราะเป็นรายการสารคดีที่มีผู้ให้การสนับสนุน เช่น รายการอาหาร ประเภทสินค้าที่ให้การสนับสนุน ได้แก่ น้ำมันพืช ผงชูรส เป็นต้น เพราะผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องผลิตรายการเพื่อความอยู่รอด ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่ารายการสารคดีที่เป็นสารคดีในรูปแบบการให้สาระความรู้อย่างเดียวในประเทศไทยยังมีความเป็นไปได้ยาก เพราะต้องผลิตรายการสารคดีที่สร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรหรือสินค้าของผู้ให้การสนับสนุนรายการ เพราะฉะนั้นรัฐบาลควรเป็นผู้ให้การสนับสนุนและที่สำคัญคือการกระตุ้นทางด้านการศึกษาให้ประชาชนเฝ้าหาความรู้จากรายการสารคดีมากขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่รักและสนใจรายการสารคดีทางโทรทัศน์ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนารูปแบบรายการสารคดีทางโทรทัศน์ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

- ข้อเสนอแนะ

การทำให้ผู้ชมหันมาให้ความสนใจรายการสารคดีทางโทรทัศน์มากขึ้น เพราะรายการสารคดีทุกรายการมีข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ เช่น รายการสารคดีท่องเที่ยวเป็นรายการที่ทำให้ผู้ชมได้ทราบว่าสถานที่แห่งนั้นเป็นอย่างไร มีอะไรที่น่าสนใจรวมถึงความรู้ต่างๆ ของสถานที่แห่งนั้น

ดังนั้นควรมีการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นตั้งแต่การคัดสรรข้อมูลเนื้อหาที่จะสื่อสารให้น่าสนใจและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยทางฝ่ายผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์นั้นต้องมีการพัฒนาตนเองด้วยเช่นกันว่าจะสร้างสรรค์การนำเสนอ

อย่างไรให้น่าสนใจ เช่น เรื่องราวในอดีตหากแต่นำมาเสนอในเวลาที่เหมาะสม มีการสร้างจุดเด่นทางด้านเนื้อหาและการนำเสนอโดยยังคงการให้ประโยชน์แก่ผู้ชมเพื่อให้เข้าถึงผู้รับชมมากที่สุด และเพื่อให้ผู้สนับสนุนรายการให้ความสนใจรายการสารคดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เป็นแรงจูงใจสำหรับผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้มีการพัฒนาการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ต่อไป

3. สัมภาษณ์ อุบลรัตน์ สิงห์ไพบูลย์พร : รองกรรมการผู้จัดการสายบริหารการผลิตรายการโทรทัศน์ บริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัทกันตนาก่อตั้งโดยประดิษฐ์ กัลยาณกุล มาเป็นระยะเวลา 55 ปี ซึ่งเริ่มต้นจากการผลิตละครวิทยุ ต่อมาบริษัทกันตนาได้ทดลองผลิตภาพยนตร์แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงเปลี่ยนเป็นการผลิตละครทางโทรทัศน์เนื่องจากได้เวลาออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ และมีความสามารถทางด้านการเขียนบทละคร เพราะได้เขียนบทละครวิทยุเป็นประจำ จากการรวมตัวเป็นกลุ่มในการผลิตละครโทรทัศน์ครั้งนี้จึงได้ใช้ชื่อว่า “คณะส่งเสริมศิลป์” โดยผลิตละครทางโทรทัศน์เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 เป็นแห่งแรกและมีการผลิตละครทางโทรทัศน์เรื่อยมา นอกจากนี้ยังมีการผลิตรายการโทรทัศน์ ผลิตภาพยนตร์ ผลิตการ์ตูนแอนิเมชัน (Animation and Computer graphic) ฯลฯ ยกเว้นการผลิตละครทางวิทยุที่ไม่ได้มีการผลิตอีก บริษัทไม่เพียงแต่ผลิตงานด้านบันเทิงภายในประเทศเท่านั้นยังมีการรับจ้างผลิตงานบันเทิงของต่างประเทศอีกด้วย

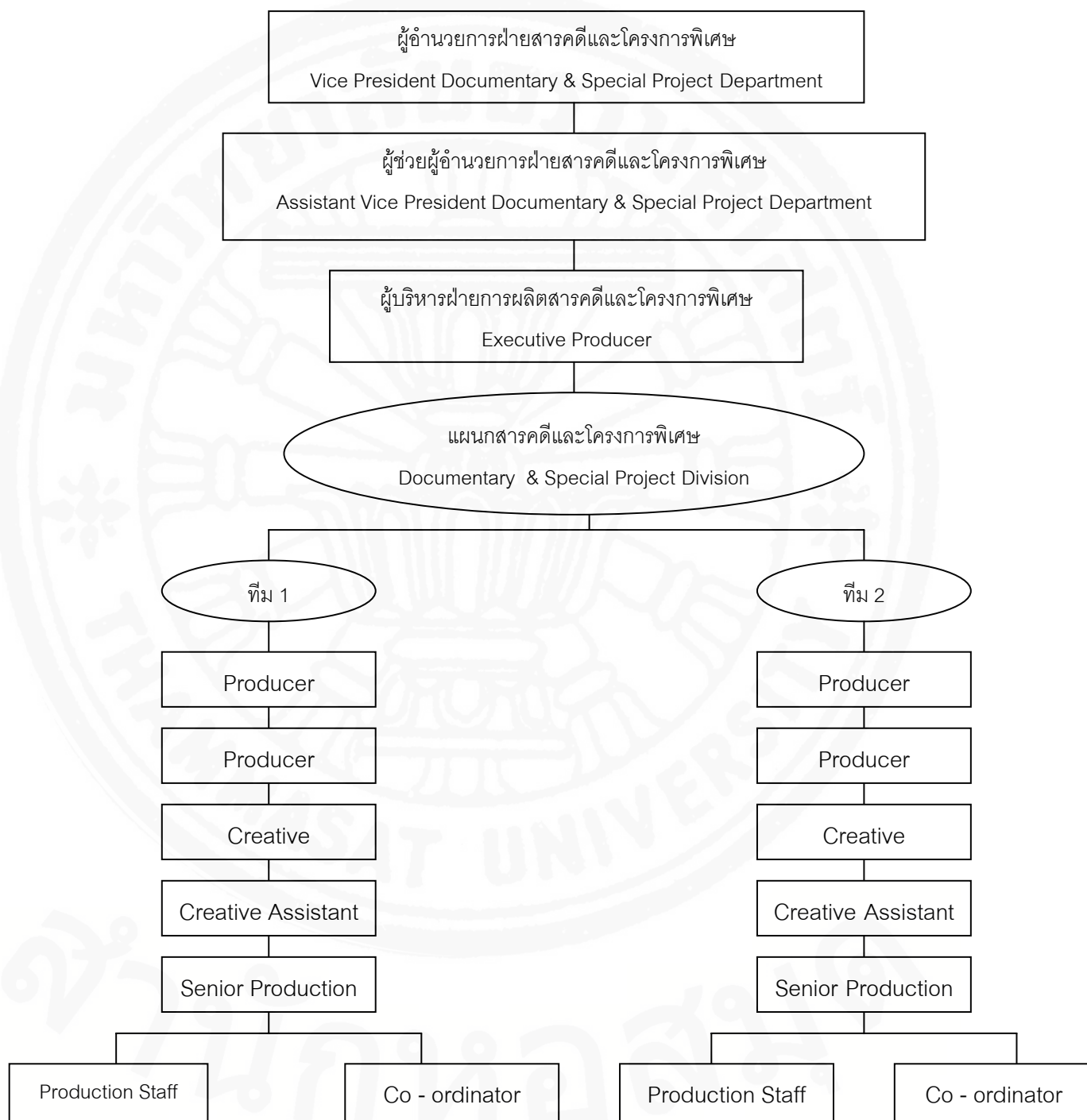
ส่วนของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของบริษัทกันตนาเริ่มจากการผลิตงานด้านบันเทิงแบบครบวงจรของบริษัทเริ่มจากการให้บริการเช่าห้องอัดรายการโทรทัศน์ (Studio) และเครื่องมือในการถ่ายทำรายการโทรทัศน์ทุกประเภท พร้อมทั้งรับจ้างผลิตรายการโทรทัศน์ เช่น รายการแม่บ้านที่รัก ดำเนินรายการโดยดำรง พุฒตาล โดยที่ผู้ว่าจ้างผลิตรายการโทรทัศน์จะเป็นผู้ดูแลงานการผลิตเอง จากนั้นทางบริษัทกันตนาเริ่มมีการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เอง โดยได้งบประมาณจากบริษัทเครือปูนซีเมนต์ไทย เป็นการผลิตรายการสารคดีสั้น 3 นาทีเพื่อสร้างภาพลักษณ์ร่วมกับบริษัทเครือปูนซีเมนต์ไทย โดยใช้ชื่อรายการว่า “งามอย่างไทย” และได้ผลิตรายการสารคดีสั้นมาโดยตลอดโดยได้รับงบประมาณจากองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรนั้นๆ จนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นทั้งในหน่วยงานราชการและเอกชน จนมีการ

พัฒนาในส่วนของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้นและพัฒนามาเป็นสายการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์และโครงการพิเศษ ซึ่งมีรายการในปัจจุบันได้แก่ รายการสารคดีสั้น 1 นาทีออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 7 รายการพ่อแม่มือใหม่ โดยบริษัท เนสเล่ท์ จำกัด เป็นผู้ว่าจ้างผลิตรายการ เป็นต้น

สำหรับแรงจูงใจในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของบริษัทกันตนาจนเป็นที่รู้จัก เริ่มจากความต้องการในการผลิตรายการสารคดีเรื่องยาวเพื่อเป็นการให้ความรู้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ได้แก่ เรื่องแผ่นดินสยาม เรื่องเสรีไทย และเรื่องภาพแรกในชีวิต โดยมีความเห็นว่าจะทำรายการสารคดีเรื่องยาวเพื่อสังคมโดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นการสร้างผลงานของบริษัท และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอีกด้วย ดังนั้นบริษัทกันตนาในส่วนของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อการรับจ้างการผลิตรายการสารคดีให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อความอยู่รอด และการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพื่อสังคมโดยไม่หวังผลกำไรบริษัทกันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีโครงสร้างการทำงานอย่างชัดเจน โดยมีการแบ่งสายงานในฝ่ายสารคดีและโครงการพิเศษ (Documentary and Special Project Department) ดังนี้

ภาพที่ 2

โครงสร้างการทำงานของฝ่ายสารคดีฯ ของบริษัทกันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ที่มา: เอกสารแสดงโครงสร้างการทำงานของฝ่ายสารคดีและโครงการพิเศษจากบริษัท กันตนากรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

จากตารางการแสดงสายงานการผลิตรายการสารคดีและโครงการพิเศษจะเห็นว่า บริษัทกันตนา มีการแบ่งสายงานการผลิตรายการสารคดีและโครงการพิเศษออกเป็น 2 ฝ่ายเพื่อการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี

การบริหารระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี บริษัทกันตนา แบ่งออกเป็นการผลิตรายการสารคดี 2 ประเภท คือ กระบวนการการผลิตรายการสารคดีสำหรับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ และกระบวนการการผลิตรายการสารคดีเรื่องยาวเพื่อสังคม มีรายละเอียด ดังนี้

1. กระบวนการรับจ้างการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์สำหรับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เริ่มจากการรับโจทย์เพื่อการผลิตรายการสารคดีจากองค์กรและหน่วยงานผู้จ้างผลิต และนำมาหาข้อมูลพร้อมทั้งเสนอรูปแบบการนำเสนอต่อองค์กรและหน่วยงานผู้จ้างผลิต เมื่อได้รับการอนุมัติจากองค์กรหรือหน่วยงานผู้จ้างผลิต ก็เข้าสู่กระบวนการถ่ายทำและนำเทปบันทึกการผลิตรายการส่งตรวจสอบโดยองค์กรและหน่วยงานผู้จ้างผลิต ไม่เพียงแต่ทางบริษัทกันตนาจะเป็นผู้ดำเนินการผลิตรายการในส่วนของกระบวนการการผลิตเท่านั้น แต่ยังวางแผนการดำเนินงานการผลิตรายการสารคดีพร้อมทั้งจัดหาช่วงเวลาการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ให้แก่องค์กรและหน่วยงานผู้จ้างผลิตอีกด้วย

2. กระบวนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพื่อสังคม เริ่มจากการประชุมเพื่อเสนอเรื่องที่มีความน่าสนใจในการผลิตรายการสารคดี และการทำการวิจัยหาข้อมูลเพื่อผลิตรายการสารคดี หรือเรียกว่ากระบวนการก่อนการผลิต (Pre-production) ใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือนถึง 1 ปี จากนั้นจึงนำมาทำบทเพื่อถ่ายทำรายการขั้นตอนการ (script) และทำการถ่ายทำรายการสารคดีตามที่กำหนดไว้ เมื่อถ่ายทำเรียบร้อยแล้วนำมาเข้าสู่กระบวนการตัดต่อและลงเสียงและนำเทปที่สมบูรณ์ส่งทางสถานีโทรทัศน์ตรวจสอบเพื่อออกอากาศ จะเห็นได้ว่ารายการสารคดีเรื่องยาวของบริษัทกันตนาเป็นรายการสารคดีที่มีกระบวนการขั้นตอนในการทำที่ต้องใช้ระยะเวลานาน อย่างเช่น รายการสารคดีเรื่องภาพแรกในชีวิต ทางบริษัทกันตนาใช้ระยะเวลาในการถ่ายทำนานถึง 3 ปี เพื่อให้ได้สารคดีที่มีคุณภาพออกสู่สายตาประชาชน และเป็นที่ภาคภูมิใจของบริษัทเพราะเป็นรายการสารคดีที่ยังเป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

การผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์นั้นประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานหลายด้าน ได้แก่

1. ด้านเนื้อหาในการนำเสนอ คือการรับโจทย์บางเรื่องในการผลิตรายการสารคดีจากผู้ว่าจ้างผลิตนั้นในบางครั้งสิ่งที่ต้องนำเสนอเป็นเรื่องราวที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม จึงเป็นปัญหาว่าจะต้องผลิตรายการออกมาอย่างไรเพื่อที่จะสื่อสารให้ผู้รับสารโดยทั่วไปเข้าใจในสิ่งที่นำเสนอ

2. งบประมาณในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในการผลิตรายการ คือหากงบประมาณในการผลิตรายการน้อยแต่เนื้อหาในการนำเสนออยากก็ส่งผลให้การผลิตรายการเป็นไปได้ยาก เนื่องจากงบประมาณที่จำกัดจึงทำให้การสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอมีข้อจำกัด

3. ด้านผู้ว่าจ้างการผลิตรายการหรือลูกค้า หากลูกค้ามีความไม่แน่นอนในวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอก็ส่งผลให้เป็นอุปสรรคสำหรับฝ่ายผลิตรายการ เนื่องจากมีการแก้งานบ่อยครั้งตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้างผลิตรายการ

ดังนั้นการแก้ไขปัญหาในการทำงานจึงจำเป็นต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ในการทำงานอย่างมาก เพราะการทำงานทุกขั้นตอนสามารถเกิดปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอและอาจเป็นปัญหาที่ไม่เคยประสบมาก่อน ฉะนั้นต้องมีสติในการทำงานตลอดเวลาเพื่อพร้อมแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ให้ดีที่สุดทั้งต่อผู้ว่าจ้างผลิตรายการ และทางบริษัท เพื่อให้ยังคงมีการว่าจ้างการผลิตรายการต่อไป

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต

การวางแผนการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ของบริษัทกันตนาขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหารบริษัทกันตนาเป็นหลัก แต่สำหรับผู้ที่จะคิดสร้างสรรค์การผลิตรายการนั้นมีการคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอที่จะผลิตรายการสารคดีเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นการให้ความรู้และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

- ธุรกิจที่เข้าร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

ก่อนหน้านี้ทางบริษัทกันตนา มีการผลิตวีดิทัศน์ (VCD) จากรายการสารคดีเรื่องยาวที่ทางบริษัทกันตนาผลิตทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องแผ่นดินสยาม เรื่องเสรีไทย และเรื่องภาพแรกในชีวิต เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

นอกจากนี้ยังมีส่วนของโครงการพิเศษคือ รับผิดชอบกิจกรรมและโครงการต่างๆ จากองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อแนะนำหรือสร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรต่างๆ

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ในประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่ได้ได้รับความนิยมเท่าที่ควร และเป็นการให้ความนิยมตามกระแส คือ เมื่อมีผู้ผลิตรายการสารคดีขึ้นมาแล้วได้รับกระแสตอบรับดี ก็จะมีผู้หันมาให้ความสนใจให้ความนิมรายการสารคดีมากขึ้น อย่างเช่น รายการคนค้นคน ที่ส่งผลให้กระแสการตอบรับของรายการสารคดีดีขึ้น สามารถทำให้ผู้ชมโทรทัศน์มองเห็นคุณค่าของรายการโทรทัศน์ว่าไม่จำเป็นต้องเป็นเกมโชว์ หรือละคร เท่านั้น หรืออาจเป็นเพราะสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลง ประชาชนเริ่มเปลี่ยนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากละคร เกมโชว์ มาเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรายการสารคดีทางโทรทัศน์มากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ชมยอมรับรายการสารคดีมากขึ้น เมื่อมีกระแสตอบรับมากผู้ให้การสนับสนุนรายการ (Sponsor) ก็ให้ความสนใจและให้การสนับสนุนรายการสารคดีทางโทรทัศน์มากขึ้น จึงส่งผลให้มีผู้ต้องการเข้าสู่ตลาดการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์มากขึ้นเพราะเมื่อมีความต้องการของประชาชน (Demand) ที่เพิ่มขึ้น จึงมีผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้น (Supply) เช่นกัน ทำให้เป็นแนวโน้มที่ดีของรายการสารคดีทางโทรทัศน์แต่จะทำอย่างไรให้คงอยู่เช่นนี้หรือดีขึ้นต่อไปอย่างรายการสารคดีในต่างประเทศที่สามารถคงอยู่และมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพราะได้รับความสนใจจากผู้รับชมโทรทัศน์เนื่องด้วยระดับการศึกษาของประชาชนในต่างประเทศที่พัฒนาให้ประชาชนสนใจการเฝ้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา และจากทุกช่องทางของสื่อต่างๆ จึงส่งผลให้มีการพัฒนาเป็นสถานีเพื่อรายการสารคดีโดยเฉพาะ เช่น รายการ แอนิมอล แพลเน็ต (Animal Planet) รายการดิสคอฟเวอร์ี่ แชนเนล (Discovery Channel) หรือแม้แต่รายการเนชั่นแนล จีโอกราฟฟิก (National Geographic) ที่พัฒนามาจากหนังสือ โดยที่มีจำนวนหน้าของการโฆษณาสินค้าน้อย แต่สามารถอยู่ได้และพัฒนาได้ เพราะมีการลงทุนและมีพื้นฐานทางสังคมของผู้รับสื่อที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยหลักของความอยู่รอดและการพัฒนาของรายการสารคดีทางโทรทัศน์

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยยังคงต้องใช้เวลามากในการที่จะพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นสำหรับผู้รับชมรายการโทรทัศน์ ดังที่กล่าวข้างต้นว่ารายการคนค้นคนเป็นรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่เป็นที่ยอมรับในสังคมไทยปัจจุบัน แต่ก่อนที่รายการคนค้นคนจะเป็นที่นิยมนิยมนต้องมีการพัฒนาและใช้ระยะเวลาจนกว่าจะเป็นรายการที่เป็นที่รู้จักในทุกวันนี้

หากมองถึงอนาคตที่จะเป็นรายการสารคดีทางโทรทัศน์อย่างต่างประเทศยิ่งต้องใช้เวลานาน เนื่องจากความนิยมในกลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ในสังคมไทยไม่เห็นคุณค่าของรายการสารคดี เพราะระบบการศึกษาของไทยไม่เอื้ออำนวยให้คนไทยสนใจรายการที่ให้สาระความรู้ประเภทรายการสารคดี ฉะนั้นหน่วยงานรัฐบาลจึงควรมีการผลักดันให้คนไทยคำนึงถึงความสำคัญของระบบการศึกษา การเฝ้าหาความรู้จากสื่อในทุกช่องทางไม่เช่นนั้น พัฒนาการของรายการสารคดีทางโทรทัศน์จะเป็นไปได้ยากจากการใช้เวลาในการพัฒนาเพียง 5 ปี จะกลายเป็นต้องใช้เวลาในการพัฒนาถึง 20 ปี จึงจะมีการพัฒนาการรายการสารคดีอย่างของต่างประเทศและมีผู้รับชมยอมรับรายการสารคดีทางโทรทัศน์

- ข้อเสนอแนะ

ในการผลิตรายการสารคดีสิ่งที่สำคัญ คือ เนื้อหาข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญเพราะการที่จะผลิตรายการสารคดีซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้ออกไปสู่ประชาชนคือสิ่งที่ผู้ผลิตรายการสารคดีต้องรับผิดชอบในข้อมูลที่นำเสนอ เพราะผู้ชมจะเชื่อในสิ่งที่ได้รับจากรายการสารคดี ซึ่งการค้นคว้าหาข้อมูลควรมีค้นคว้าจากหลายแหล่งฉะนั้นจึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการค้นคว้าและเรียบเรียงข้อมูลในการนำเสนอให้เป็นที่เข้าใจ พร้อมทั้งสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอให้มีความน่าสนใจและน่าติดตาม

สำหรับรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับโทรทัศน์ ขณะนี้กำลังเป็นที่นิยมเนื่องจากมีการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความน่าสนใจทั้งสถานที่ท่องเที่ยว ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ฉะนั้นควรมีการนำเสนอจุดเด่นและคุณค่าของสิ่งที่นำเสนอ พร้อมทั้งมีการส่งเสริมให้ทุกคนในประเทศและต่างประเทศหันมาให้ความสนใจประเทศไทยมากขึ้น โดยอาจมีการจัดทำโครงการต่างๆ ควบคู่กับการส่งเสริมทางรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพื่อให้เป็นที่ยุ้จักและกระตุ้นให้ผู้รับชมรายการสนใจอยากมาเที่ยว อยากมาเป็นส่วนหนึ่งจากสิ่งที่ทางรายการนำเสนอ

4. สัมภาษณ์ สมา โกมลสิงห์ : บรรณาธิการอาวุโสฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ITV) และดูแลการผลิตรายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลกทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

- ข้อมูลพื้นฐาน

รายการย้อนรอยกำเนิดขึ้นพร้อมกับทางฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี โดยเริ่มจากความต้องการให้มีรายการประเภทสารคดีที่เกี่ยวกับคดีต่างๆ ของผู้ผลิตข่าว ฉะนั้นรายการย้อนรอยจึงเป็นรายการที่เกี่ยวกับคดีต่างๆ ที่ประชาชนให้ความสนใจและนำเสนอถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ของคดีที่เกิดขึ้นอีกครั้งที่เป็นข่าวสารที่เป็นความจริงต่อประชาชนหรือส่งผลให้ประชาชนได้รับข้อมูลความรู้ที่มากกว่าการรับชมข่าวของแต่ละวัน เพราะรายการสารคดีทางโทรทัศน์มีเวลาในการออกอากาศมากกว่ารายการที่เป็นเพียงการรายงานข่าวที่เกิดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของรายการย้อนรอย คือเพื่อให้ผู้ชมได้รับชมรายการประเภทคดีที่เกิดขึ้นโดยได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากข่าวสารที่ได้รับทางโทรทัศน์ ในรูปแบบการนำเสนอถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมแง่คิดแบบจบในตอน

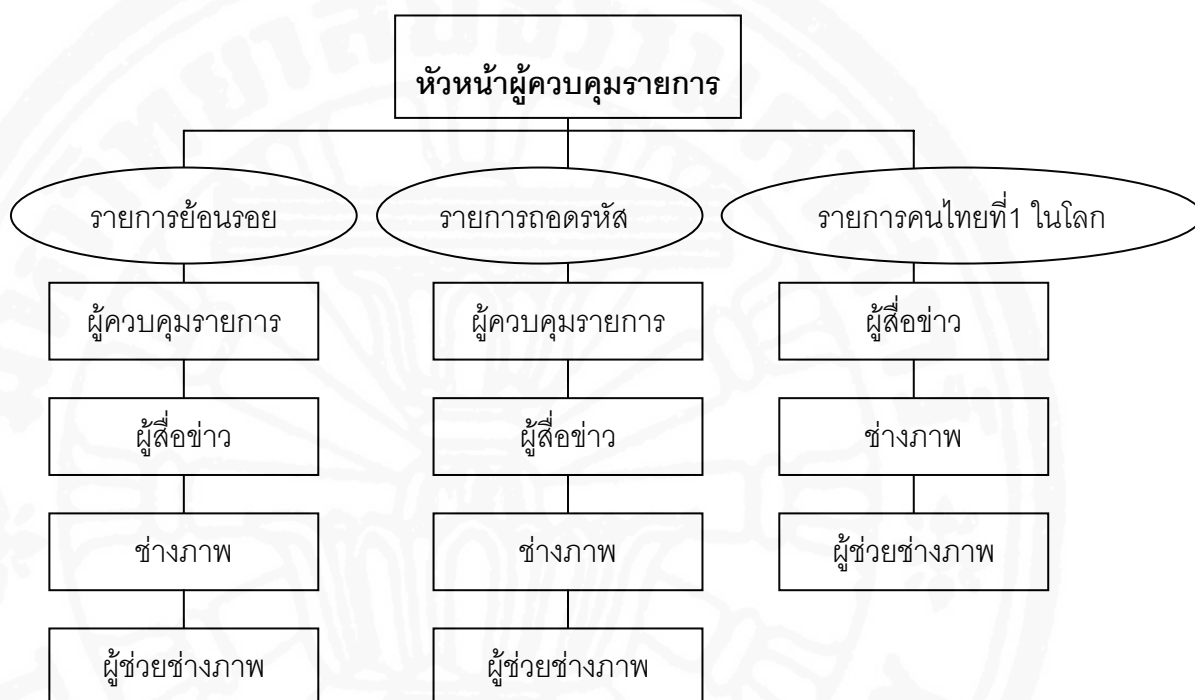
นอกจากรายการย้อนรอยฝ่ายข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ยังมีการผลิตรายการอีกสองรายการ คือ รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลก โดยมีโครงสร้างการผลิตรายการขนาดเล็กและเป็นการช่วยเหลือกันในการผลิตรายการ เพราะเป็นการทำงานแบบการทำข่าวและพนักงานส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตข่าว ฉะนั้นแต่ละรายการมีจำนวนพนักงานประมาณ 10 คนเท่านั้น โดยแต่ละรายการจะมีผู้ควบคุมการผลิต (Producer) ยกเว้นรายการคนไทยที่หนึ่งในโลก เนื่องจากเป็นรายการที่มีขนาดเล็ก ซึ่งรายการทั้งสามรายการจะมีการแบ่งทีมงานของแต่ละรายการอย่างชัดเจนโดยมี สมา โกมลสิงห์ เป็นผู้ดูแลการผลิตรายการโดยรวม

จากการที่รายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลกเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายข่าว จึงมีโครงสร้างในการทำงานที่ต่างจากบริษัทผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ (Production house) โดยทางผู้ผลิตรายการทั้งสามรายการจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และมีงบประมาณในการผลิตรายการที่จำกัดโดยใช้งบประมาณในการผลิตรายการในแต่ละเรื่องประมาณ 20,000 – 30,000 บาทเท่านั้น เพราะทางรายการให้ความสำคัญทางด้านเนื้อหาเป็นหลัก และไม่ได้นำเสนอในรูปแบบของละคร เป็นการถ่ายทำจากเหตุการณ์จริงและผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์จริงซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายในการจ่ายค่าตัวนักแสดงแต่เป็นความร่วมมือของทุกคนที่พร้อมให้ข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคม ดังนั้นโครงสร้างการผลิตรายการทั้งสามรายการจึงเป็นใน

ลักษณะของการผลิตข่าว ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานจึงเป็นลักษณะของผู้สื่อข่าว โดยมีหน้าที่ในแต่ละทีมงาน ดังนี้

ภาพที่ 3

โครงสร้างการทำงานของฝ่ายข่าวและสารคดีของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

จากการที่มีทีมงานขนาดเล็กจึงส่งผลให้มีความคล่องตัวสูงในการทำงาน เช่น การเดินทางเพื่อสัมภาษณ์หาข้อมูลจากแหล่งข่าว การถ่ายทำเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการผลิตรายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลก มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 มุมมอง คือ มุมมองในฐานะของผู้ผลิต รายการจะกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้าง คือประชาชนทั่วไป แต่สำหรับมุมมองในด้านธุรกิจ จะกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือ ครอบครัว อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งผู้ผลิตรายการมีเพียงเป้าหมายในการผลิตรายการเพื่อให้เป็นรายการที่ให้สาระความรู้และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี

ระบบการทำงานในการผลิตรายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลกจะแยกฝ่ายการผลิตรายการ และฝ่ายการตลาด โดยมีฝ่ายการตลาดจากของ สถานีโทรทัศน์ไอทีวีเป็นผู้ดูแลทางด้านการตลาด การหาผู้สนับสนุนรายการ เพื่อไม่ให้ทางด้านธุรกิจ เข้ามามีผลกระทบต่อการผลิตรายการ

สำหรับกระบวนการในการผลิตรายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทย ที่หนึ่งในโลกเริ่มจากการประชุมกันในทีมของแต่ละรายการเพื่อนำเสนอเรื่องและแนวคิดในการผลิต รายการ คือเรื่องไม่ใช่ความสำคัญ แต่สำคัญที่แนวคิดในการนำเสนอเรื่องว่าเป็นอย่างไร ต้องการนำเสนออะไรในเรื่องนั้น เรื่องนั้นมีแนวคิดที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างไรต่อผู้ชม ซึ่งอาจเป็น เรื่องธรรมดาที่มีแนวคิดที่น่าสนใจให้ผู้รับชมสนใจติดตามเพราะเป้าหมายคือต้องการให้สาระความรู้ แก่ผู้รับชมอย่างทั่วถึง

เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมการนำเสนอเรื่องในการผลิตและเสนองบประมาณเพื่อเบิกจ่าย ในการผลิตรายการ และเข้าสู่กระบวนการในการผลิตคือ การหาข้อมูล ประสานงานแหล่งข่าวและ สถานที่เพื่อทำการถ่ายทำรายการ คือเป็นการถ่ายทำสถานการณ์จริงไม่มีการถ่ายเก็บภาพล่วงหน้า จากนั้นนำมาเขียนบทรายการ (script) ลงเสียงและตัดต่อรายการจนสมบูรณ์ ฉะนั้นระยะเวลาในการถ่ายทำรายการทั้งสามรายการจึงใช้ระยะเวลาเพียงไม่เกิน 1 เดือนพร้อมสำหรับการออกอากาศ โดยที่รายการแต่ละรายการจะไม่มีมีการถ่ายทำรายการสำรองไว้ เนื่องจากเป็นเหตุการณ์จริงและ ผู้รับชมจะได้ชมคดีต่างๆ ในรายการแบบทันเหตุการณ์ ด้วยแนวคิดของผู้ผลิตข่าวจึงทำให้มีรูปแบบ รายการที่ทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้สิ่งที่ได้เปรียบสำหรับกระบวนการในการผลิตของทั้งสาม รายการ คือ โดยปกติผู้ดูแลการผลิตรายการเป็นผู้ทำการตรวจสอบรายการก่อนออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์ไอทีวี อีกทั้งด้วยประสบการณ์ของการผลิตข่าวมาเป็นเวลานานจึงทำให้สามารถ ตรวจสอบการนำเนื้อหารายการเพื่อออกอากาศได้ตั้งแต่กระบวนการผลิต จึงส่งผลให้ระยะเวลา การผลิตน้อย และใช้งบประมาณในการผลิตต่ำ

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

การผลิตรายการประเภทการให้สาระความรู้แก่ประชาชน อย่างรายการย้อนรอย จะ พบปัญหาและอุปสรรคหลัก คืออุปสรรคด้านการตลาด เพราะมีสาเหตุจากกลไกทางด้านกระแส ตอบรับจากผู้ชม (rating) ซึ่งส่งผลให้รายการย้อนรอยต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อ แข่งขันด้าน rating กับรายการประเภทสารคดีอื่นๆ และรายการประเภทอื่นที่มี rating ค่อนข้างสูง ซึ่งอุปสรรคของกลไกการวัดกระแสตอบรับทางรายการโทรทัศน์เป็นอุปสรรคที่สามารถส่งผลต่อ ความอยู่รอดของรายการโทรทัศน์ทุกรายการ

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต

อนาคตทางองค์กรมีการวางแผนการผลิตรายการอื่นๆ แต่อยู่บนพื้นฐานของ เป้าหมายเดียวกัน คือ การผลิตรายการประเภทให้สาระความรู้แก่ประชาชน แต่การผลิตรายการ ประเภทนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสในการออกอากาศและผู้ให้การสนับสนุนรายการว่ามีความสัมพันธ์กัน

หรือไม่ เพราะเป็นการผลิตรายการที่ไม่ได้หวังผลกำไรและผลิตรายการเพื่อสังคม สังเกตได้ว่ารายการทั้งสามรายการคือ รายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลก เป็นรายการที่ให้ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งในด้านของความเป็นไทย ด้านปัญหาสังคมและการแก้ไข ปัญหาสังคม รวมถึงความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน ฉะนั้นอนาคตทางองค์กรมีการวางแผนที่จะผลิตรายการเพื่อการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้รายการย้อนรอยยังมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอตามความต้องการของผู้รับชมรายการ เช่น มีการปรับเปลี่ยนรายการโดยมีการนำเสนอเรื่องราวความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์มากขึ้น และเป็นปฏิกณียะมากขึ้น นอกจากการปรับเปลี่ยนตามความต้องการของประชาชนยังต้องมีการปรับเปลี่ยนตามทางธุรกิจเพื่อความอยู่รอดของรายการด้วยเช่นกัน แต่ยังคงคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนได้รับพร้อมสอดแทรกความบันเทิงให้แก่ผู้รับชมรายการ

- ธุรกิจที่เข้าร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

ปัจจุบันทางองค์กรยังไม่มีในการทำธุรกิจอื่นร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ แต่มีโครงการที่จะจัดทำในอนาคต ได้แก่ การผลิตเว็บไซต์ (web site) และการผลิตหนังสือที่เกี่ยวกับรายการที่ผลิต คือรายการย้อนรอย รายการถอดรหัส และรายการคนไทยที่หนึ่งในโลกเพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนโดยไม่หวังผลกำไร

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสองประการ คือผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ และผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ หมายความว่าทั้งผู้ผลิตรายการโทรทัศน์และผู้บริหารสถานีโทรทัศน์จะต้องมีความเห็นที่เหมือนกันในการให้ความสำคัญของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ และต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนารายการอยู่เสมอเพื่อให้มีผู้รับชมรายการและเพื่อความอยู่รอดของรายการโดยการที่รายการจะต้องอยู่ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งในปัจจุบันรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ไม่เพียงแต่เฉพาะรายการสารคดีเท่านั้นจะถูกกำหนดโดยการวัด rating จำนวนผู้ชมรายการ ปัจจุบันจึงมีรายการประเภทความบันเทิงจำนวนมาก เพราะเป็นรายการที่มีผลประโยชน์ในรูปของกำไรสูง แต่สำหรับรายการสารคดีเป็นรายการที่ไม่ได้ผลกำไรหรือได้กำไรไม่สูงนักจึงทำให้ในปัจจุบันยังมีรายการที่ให้สาระความรู้แก่ประชาชนจำนวนไม่มาก ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนไทยไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะผู้ให้การสนับสนุนรายการโทรทัศน์และผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์การวัดจำนวนผู้รับชมรายการโทรทัศน์เป็นตัวตัดสินในการผลิตรายการโทรทัศน์มากกว่าการคำนึงถึงปัจจัยทางด้านคุณค่าต่อสังคม

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

จากการที่ปัจจุบันยังคงมีช่องว่างของการให้ความรู้เพื่อการเรียนรู้จากสื่อโทรทัศน์อยู่มาก แต่รายการที่ให้สาระความรู้ยังคงมีจำนวนน้อยเนื่องจากปัจจัยทางการตลาดที่มองว่ารายการสารคดีเป็นรายการที่ไม่ควรมีรูปแบบที่ซ้ำกัน โดยไม่เห็นความสำคัญว่าเป็นรายการที่ให้ความรู้แก่ประชาชนเหมือนกัน ฉะนั้นรายการที่มี rating น้อยก็เลยไม่สามารถอยู่รอดได้ แต่หากรายการที่ให้สาระความรู้สามารถสอดแทรกความบันเทิงจนมีรูปแบบที่น่าสนใจก็จะได้รับกระแสตอบรับดี และเป็นที่ยอมรับเนื่องจากปัจจุบันมีกลุ่มผู้ชมรายการโทรทัศน์ที่หลากหลายมากขึ้น ในการรับชมรายการโทรทัศน์มากขึ้น ซึ่งในอนาคตรายการประเภทสารคดีน่าจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นและดีขึ้นเนื่องจากประชาชนต้องการการพัฒนาความรู้จากสื่อโทรทัศน์มากขึ้น เพราะในอนาคตประเทศไทยจะมีการพัฒนาช่องทางในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากขึ้น โดยการพัฒนาเป็นสถานีโทรทัศน์สำหรับเด็กโดยเฉพาะ สถานีโทรทัศน์สำหรับรายการสารคดีโดยเฉพาะ ฯลฯ หากแต่สิ่งสำคัญคือการควบคุมให้สถานีเหล่านั้นเป็นสถานีการออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง

- ข้อเสนอแนะ

พื้นฐานของการผลิตรายการโทรทัศน์เริ่มแรกคือ การผลิตรายการเพื่อสร้างความบันเทิงและให้ความสุขแก่ผู้รับชมรายการ ฉะนั้นการผลิตรายการสารคดีก็เช่นกันควรเป็นรายการที่ให้ทั้งประโยชน์และความบันเทิงแก่ผู้รับชมรายการ หากผู้รับชมรายการสามารถได้รับความรู้และมีความสุขในการรับชมรายการนั้นคือความสำเร็จของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ ซึ่งขึ้นอยู่กับประเด็นของเนื้อหาในการนำเสนอที่น่าสนใจ โดยมีรูปแบบการนำเสนอที่ดีเป็นองค์ประกอบเพื่อให้รายการสารคดีมีความสมบูรณ์มากขึ้น อย่างการผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวควรเลือกประเด็นในการนำเสนอ เช่น การพาเที่ยวชมหินตา หินยาย ก็ต้องมีการคิดว่าจะทำอย่างไรให้ผู้ชมสนุกกับหินตา หินยาย ฉะนั้นหินตาหินยายคือสิ่งที่อยู่ในเนื้อหา แต่ส่วนที่สนุกที่สามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกดีได้คือ สิ่งประกอบเนื้อหา และการสร้างสรรค์เรื่องเพื่อที่จะไปถึงยังจุดหมาย

ดังนั้นการผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวยังมีอีกหลายช่องทางในการนำเสนอ ซึ่งรายการสารคดีท่องเที่ยวทางโทรทัศน์ควรมีการพัฒนาและสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างจากที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อความน่าสนใจและการให้ความรู้แก่ผู้รับชม

5. สัมภาษณ์ ภัทราพร สังข์พวงทอง : ผู้ควบคุมการผลิต (Producer) รายการกบนอกกะลา บริษัททีวีบูรพา

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัททีวีบูรพา เป็นบริษัทรับจ้างผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์หรือที่เรียกว่า โปรดักชั่น เฮาส์ (Production house) ก่อตั้งโดย สุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิ สาเหตุที่บริษัททีวีบูรพาเป็นเพียง Production house เนื่องจากบริษัททีวีบูรพาจ้างบริษัท เจ เอส แอล จำกัดผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์โดยไม่เกี่ยวข้องทางด้านการตลาด โดยเริ่มจากการผลิตรายการคนค้นคนจนเป็นที่รู้จัก จากนั้นจึงเริ่มมีการผลิตรายการกบนอกกะลา และรายการหลุมดำ โดยมีบริษัท เจ เอส แอล จำกัดเป็นผู้ดูแลทางด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ รวมถึงเวลาในการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท โมเดิร์นไนน์ ทีวี (Modernine TV.)

สำหรับแรงจูงใจในการผลิตรายการกบนอกกะลา เกิดจากการที่บริษัททีวีบูรพามีจุดเด่น และความสามารถในการผลิตรายการสารคดี ทางบริษัทไม่สามารถผลิตรายการเกมโชว์หรือรายการบันเทิงประเภทอื่น จึงทำให้สิ่งนี้เป็นจุดเด่นของบริษัท เมื่อเริ่มมีการผลิตรายการคนค้นคนจนเป็นที่รู้จักและได้กระแสการตอบรับอย่างดีจากผู้ชมจึงส่งผลให้เกิดการขยายงานคือ ความต้องการในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้นโดยทำให้รายการประเภทเดียวกันเกิดความแตกต่างแต่ยังคงการให้ประโยชน์ทางด้านเนื้อหาสาระแก่ผู้ชมรายการ ซึ่งรายการคนค้นคนมีจุดเด่น คือมีการแสดงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั่วไปในรูปแบบของการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพต่างๆ ให้ผู้รับชมมีอารมณ์ร่วมไปกับการรับรู้ถึงการดำเนินชีวิตของคนเหล่านั้น โดยที่ผู้รับชมแต่ละคนจะได้แง่คิดของตนเองที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ทางบริษัททีวีบูรพาเห็นว่าควรผลิตรายการสารคดีที่ให้ความรู้แก่ประชาชนเพราะเป็นประเภทรายการที่ทางบริษัทมีความชำนาญ จึงผลิตรายการกบนอกกะลาขึ้นโดยเป็นรายการที่ให้สาระความรู้พร้อมกับสอดแทรกความบันเทิงเพื่อเข้าถึงผู้ชมรายการง่ายขึ้น สำหรับแรงจูงใจทางด้านธุรกิจในการผลิตรายการเพิ่มคือ บริษัทที่เป็น Production house ไม่สามารถอยู่รอดได้ด้วยการผลิตรายการโทรทัศน์เพียงรายการเดียว เพราะหากเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจหรือเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามแล้วส่งผลให้รายการที่ผลิตไม่สามารถออกอากาศทางโทรทัศน์ได้ก็จะส่งผลเสียทางด้านอื่นๆ ตามมาโดยเฉพาะผลกระทบต่อพนักงานของบริษัท

บริษัททีวีบูรพา เป็นบริษัทที่มีโครงสร้างองค์กรขนาดใหญ่โดยแบ่งการบริหารงานของแต่ละรายการอย่างชัดเจนและแยกเป็นการบริหารของตนเอง คือรายการคนค้นคนรายการกบนอกกะลา และรายการหลุมดำ โดยมีสุทธิพงษ์ ธรรมวุฒิเป็นผู้ดูแลการผลิต และมี

พนักงานทั้งหมดประมาณ 100 คน มีพนักงานแต่ละรายการประมาณ 20 คน พนักงานธุรการทั่วไป 20 คน และพนักงานฝึกงาน 20 คน ฉะนั้นในแต่ละรายการที่มีการบริหารของตนเองซึ่งมีจำนวนพนักงานประมาณ 20 คน นั้นแต่ละคนต้องสามารถปฏิบัติได้หลายหน้าที่ เช่น ผู้ที่เป็นผู้ควบคุมการผลิต (Producer) จะเป็นผู้ดำเนินรายการด้วยเช่นกัน หรือผู้ที่ทำหน้าที่หาข้อมูลจะเป็นผู้สร้างสรรค์การผลิต (Creative) ด้วยเช่นกัน และมีโครงสร้างการทำงานแบบครบวงจร คือทุกคนจะต้องดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี

สำหรับระบบการทำงานและกระบวนการผลิตรายการสารคดีของบริษัททีวีบูรพา ผู้วิจัยจะกล่าวถึงระบบการทำงานและการผลิตรายการกบนอกกะลาเท่านั้น เนื่องจากเป็นรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับโทรทัศน์ คือรายการกบนอกกะลาเป็นรายการที่ให้ทั้งสาระความรู้และความบันเทิงแก่ผู้รับชมรายการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

นโยบายของรายการกบนอกกะลา คือ รายการสารคดีโทรทัศน์ชุดความรู้ดูสนุก หมายถึงทำอย่างไรให้รายการสารคดีที่ให้ความรู้สามารถสอดแทรกความสนุกเพื่อให้เกิดความน่าสนใจในการรับชมซึ่งมีแนวทางของรายการคือเป็นรายการที่ให้สาระบันเทิงหลากรสสำหรับกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน โดยรายการมีความยาวในการออกอากาศต่อวัน 1 ชั่วโมง ซึ่งมีเนื้อหารายการ 45 นาที ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. (Modernine TV.) ทุกวันศุกร์ เวลา 20.30 - 21.30 น. เริ่มออกอากาศวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยมีพิธีกรเป็นผู้นำเรื่องและสรุปเรื่องคือ ประสาน อิงคนันท์ และมีพิธีกรดำเนินรายการทั้งหมด 4 คนโดยสลับกันดำเนินรายการเรื่องละ 2 คน ได้แก่

1. ภัทราพร สังข์พวงทอง
2. อุมพร ดันติยาทร
3. ดวงธิดา นครสันติภาพ
4. จริยา มุ่งวัฒนา

รายการกบนอกกะลามีการนำเสนอเนื้อหาถึงที่มาของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ปูเค็ม ลูกชิ้น รองเท้ามือสอง ฯลฯ หรือความเคลื่อนไหวในระบบของสถานที่ใดสถานที่หนึ่งที่นำมาเป็นเรื่องราวในการนำเสนอ เช่น ความเป็นไปในสนามบิน 24 ชั่วโมงที่หัวลำโพง ฯลฯ

ตัวอย่างเรื่องที่ออกอากาศในรายการกบนอกกะลา

เรื่อง ความเป็นมาของลูกชิ้นเนื้อวัว

วันที่ออกอากาศ 26 พฤศจิกายน 2548 : ลูกชิ้น ลูกกลมๆ กับโลกกว้างๆ

ลูกชิ้น อาหารสุดฮิตของคนทั่วประเทศ อาหารที่เรากินกันอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน แต่เรารู้อะไรบ้างเกี่ยวกับลูกกลมๆ ในชามก๋วยเตี๋ยว

ทำไมลูกชิ้นต้องกลม แล้วเต็งได้ คุณเชื่อไหมว่าลูกชิ้นเนื้อวัว คือลูกชิ้นที่มีคนชอบกินมากที่สุด แล้ว วัวที่เอามาทำลูกชิ้นเป็นวัวตัวผู้ หรือว่า วัวตัวเมีย กว่าจะเป็นลูกชิ้นแต่ละลูก ผ่านขั้นตอนอะไรมาบ้าง แล้วต้องผ่านมือคนมาสักกี่คน

กบนอกกะลา สะกดรอยตามลูกชิ้น จากโรงงานเจ้าดำรับลูกชิ้นที่ขายดีที่สุดในประเทศ สุวิธียเลือกวัวมาทำลูกชิ้น ก่อนมุ่งสู่ตลาดค้าวัวและธุรกิจวัวที่มีวงเงินหมุนเวียนนับร้อยล้านบาทต่อวัน

ก่อนที่จะมาเป็นรายการกบนอกกะลาเพื่อออกอากาศทางโทรทัศน์ดังกล่าวข้างต้น รายการกบนอกกะลา มีกระบวนการผลิต โดยเริ่มจากการหาข้อมูลและนำเสนอเรื่องราวในการถ่ายทำของทีมงานเพื่อเลือกเรื่องในการผลิต จากนั้นนำเรื่องต่างๆ ที่ได้มาสรุปว่าเรื่องใดควรถ่ายทำรายการเมื่อไร และควรออกอากาศช่วงใด เช่น เรื่องน้ำผึ้ง ควรเป็นการถ่ายทำและออกอากาศในช่วงเดือน5 เรื่องดวงตราไปรษณียากร สามารถถ่ายทำรายการได้ทุกวันเนื่องจากโรงงานผลิตดวงตราไปรษณียากรเปิดทำการผลิตทุกวันและบันทึกเทปการผลิตไปรษณียากรไว้เพื่อรอการถ่ายทำในช่วงของเทศกาลงานดวงตราไปรษณียากร เป็นต้น นอกจากนี้ในการเลือกเรื่องเพื่อออกอากาศไม่ควรเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกันมาออกอากาศในช่วงวันที่ติดกัน เช่น ออกอากาศเรื่องโรงงานทั้ง 4 อาทิตย์ จะทำให้ผู้รับชมรายการเบื่อหน่ายและไม่อยากชมรายการ ทางรายการกบนอกกะลาจะมีการปรับเปลี่ยนเรื่องราวอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้รายการดูมีความเคลื่อนไหว และน่าติดตามและทันสมัยตามการณ เช่น ช่วงการเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีในหลวง ช่วงการออกอากาศในเวลานั้นรายการกบนอกกะลาจะมีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับในหลวง เช่นกัน

การวางแผนในการคัดเลือกเรื่องเพื่อการผลิตรายการกบนอกกะลาจะมีการหาข้อมูลและคัดเลือกเรื่องจากหัวข้อหลักที่กำหนดไว้ในแต่ละปี เช่น ปีนี้มีการกำหนดหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับอาชีพในฝัน ปีหน้าอาจจะกำหนดเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไทย โดยนำเสนอเรื่องราวของอาหารไทยดนตรีไทย ผ้าไทย เป็นต้น หลังจากการคัดเลือกเรื่องแล้วก็เข้าสู่กระบวนการในการถ่ายทำ ซึ่งในการถ่ายทำของแต่ละเรื่องไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ เช่น การผลิตเรื่องเสาชิงช้า

เริ่มตั้งแต่การตัดไม้ คัดเลือกไม้ในเดือนพฤษภาคม จนถึงปัจจุบันยังคงมีการถ่ายทำอยู่ ดังนั้นต้องยอมรับว่าการผลิตรายการสารคดีไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ แต่ส่วนใหญ่จะใช้ระยะเวลาในการผลิตทั้งหมดประมาณ 1 เดือน โดยออกไปถ่ายทำรายการประมาณ 10 วัน และเข้าสู่กระบวนการการตัดต่อหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการถ่ายทำเพื่อนำออกอากาศทางโทรทัศน์

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

1. ระยะเวลาในการถ่ายทำในบางเรื่อง คือในขั้นตอนของการบันทึกเทปในบางเรื่องไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนได้ และส่งผลกระทบต่องบประมาณในการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเพราะในการออกไปถ่ายทำในแต่ละครั้งก็คือต้นทุนในการผลิตรายการ

2. สภาพภูมิอากาศในการถ่ายทำรายการ เนื่องจากการถ่ายทำรายการนอกกะลาส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทำนอกสถานที่ จึงไม่สามารถกำหนดสภาพภูมิอากาศในการถ่ายทำรายการได้ ดังนั้นสิ่งที่เป็นอุปสรรคในการถ่ายทำรายการสารคดี คือการเกิดฝนตกขณะถ่ายทำรายการ

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดี หรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต

ในอนาคตบริษัททีวีบูรพา มีการวางแผนในการผลิตรายการสารคดีประเภทอื่นๆ และรายการบันเทิงเพิ่ม เนื่องด้วยปัจจัยทางด้านการตลาดที่ต้องมีการพัฒนารายการ และผลิตรายการเพิ่มขึ้นเพื่อให้บริษัทสามารถอยู่รอดได้ และสิ่งสำคัญคือ ปัจจัยทางด้านอุดมคติที่ผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์มีความต้องการสร้างสรรค์ผลงานอันเป็นประโยชน์สู่สายตาประชาชน อีกทั้งบริษัททีวีบูรพาเป็นบริษัทที่ต้องการบุคลากรในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ ฉะนั้นจึงมีการวางแผนที่จะมีโครงการการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ขึ้นหลายรายการโดยบุคลากรที่พัฒนาเพื่อการผลิตรายการทางโทรทัศน์ คือรายการสารคดีท่องเที่ยว และรายการเรียลลิตี้ โชว์ในรูปแบบของทีวีบูรพา เพื่อเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขึ้น

- ธุรกิจที่เข้าร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

บริษัททีวีบูรพามีการผลิตธุรกิจเสริมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ คือการผลิตสื่อในช่องทางอื่นๆ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้รับข่าวสารสาระความรู้ที่มากขึ้น โดยมีการผลิตในรูปแบบของหนังสือ และเว็บไซต์เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยในปัจจุบันยังคงมีรูปแบบเดิมๆ ไม่หลากหลาย อาจเพราะสาเหตุจากปัจจัยหลายๆ ด้านจึงทำให้การเกิดรายการสารคดีใหม่ๆ ทางโทรทัศน์มีจำนวนน้อย จากวัฒนธรรมบางอย่างของการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดกันมา

จึงส่งผลให้ผู้ผลิตรายการสารคดีทำตามแนวทางเดิมไม่มีผู้ผลิตรายการสารคดีรายใดคิดผลิตรายการสารคดีที่แตกต่าง รวมถึงความเชื่อที่เชื่อกันว่ารายการสารคดีทางโทรทัศน์เป็นรายการที่ไม่น่าสนใจสำหรับผู้ให้การสนับสนุน เพราะผู้ให้การสนับสนุนไม่เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าต่อสังคม ต่อการศึกษา หรือภาพลักษณ์ทางด้านสาธารณประโยชน์ แต่กลับคำนึงถึงเพียงผลประโยชน์ทางด้านมูลค่าทางกำไรเท่านั้น เพราะสังคมไทยในปัจจุบันค่อนข้างเป็นสังคมทุนนิยมคือทุกอย่างต้องมีการแลกเปลี่ยนเพื่อเพิ่มมูลค่าทางผลกำไรจึงไม่มีการสนับสนุนการผลิตรายการสารคดี

นอกจากนี้การผลิตรายการประเภทสารคดีเป็นการผลิตรายการที่ต้องอาศัยความรู้ในหลายๆ ด้าน ซึ่งบุคลากรที่เข้ามาผลิตรายการประเภทสารคดีมีจำนวนน้อย ขาดการส่งเสริมทางการศึกษาสำหรับผลิตบุคลากรในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่จะถูกปลูกฝังเพื่อผลิตงานทางด้านงานบันเทิงเท่านั้น และหากวัดจาก rating ของรายการสารคดีทางโทรทัศน์กับรายการบันเทิงประเภทอื่นจะพบว่ามีความ rating ที่ต่างกันมาก จึงส่งผลให้รายการสารคดีทางโทรทัศน์พัฒนาไปได้ช้าและอยู่รอดน้อยในปัจจุบัน

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคตยังคงอยู่รอดยาก คือการเข้าสู่วงการของรายการสารคดีใหม่ๆ มีน้อยและเป็นไปได้ยาก เมื่อมีบริษัทที่วิรูฬามาลิตรายการสารคดีก็ช่วยให้กระแสของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ดีขึ้น แต่เมื่อกระแสทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ลดลงรายการสารคดีทางโทรทัศน์ต่างๆ ก็ยังคงอยู่ในสภาวะซบเซา เพราะวงการบันเทิงของไทยจะเป็นการผลิตรายการตามกระแส ซึ่งทำให้มีรายการประเภทบันเทิงที่คล้ายคลึงกันเกิดขึ้นมากมาย แต่ไม่มีรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้น หรือรายการสารคดีทางโทรทัศน์บางรายการก็ไม่สามารถอยู่รอดได้ เพราะฉะนั้นรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยในอนาคตจึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการยอมรับอีกมาก

- ข้อเสนอแนะ

การทำรายการสารคดีต้องมีความกล้าของผู้ผลิตรายการที่จะคิดผลิตรูปแบบรายการใหม่ๆ เพื่อให้มีผู้รับชมรายการได้รับความรู้และความบันเทิงจากรายการ รวมถึงความกล้าของผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ เพราะรายการสารคดีเป็นรายการที่มีการลงทุนเพื่อศึกษาวิจัยข้อมูลสูงแต่มีกระแสการตอบรับน้อย ฉะนั้นต้องผนวกการมีบุคลากรที่มีพื้นฐานความรู้ในการผลิตรายการสารคดีและมีใจรักในการผลิตรายการสารคดีควบคู่กับความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอรูปแบบของรายการให้ผู้รับชมมีความสุข สนุก และน่าสนใจยิ่งขึ้น อย่างเช่นรายการสารคดีท่องเที่ยวควรร

สร้างความแตกต่างจากที่มีอยู่ในปัจจุบันคือไม่ใช่เพียงการเดินทางเพื่อไปชมสถานที่เท่านั้น แต่ควรมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่แห่งนั้น เช่นความเป็นมาของสถานที่ สถานที่แห่งนั้นมีคุณค่าใดบ้าง รวมถึงรายละเอียดทางด้านการเดินทางเพื่อไปยังสถานที่แห่งนั้น การดำเนินชีวิตระหว่างการท่องเที่ยว ณ สถานที่ที่น่าเสนอ ฯลฯ เพราะการผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงให้ผู้รับชมได้รับทราบว่ามีสถานที่แห่งนี้แต่สามารถชักชวนให้ผู้รับชมไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าเสนอได้ และวิธีการนำเสนอในรายการสารคดีท่องเที่ยวอาจเลือกหัวข้อหลักของเรื่องในการนำเสนอที่ไม่ใช่สถานที่ แต่เป็นการเลือกนำเสนอวิธีการท่องเที่ยวตามลักษณะต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์เพื่อให้ผู้รับชมรายการสนใจ และติดตามรายการอย่างสม่ำเสมอ

6. สัมภาษณ์ ศิริชัย ลักษณะโกเศศ : กรรมการบริษัท และรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสสายงานการตลาดและการผลิตรายการโทรทัศน์ บริษัท อาร์ เอ็น ที เทเลวิชั่น จำกัด (มหาชน)

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัท อาร์ เอ็น ที เทเลวิชั่น จำกัด (มหาชน) ก่อตั้งโดย พันตำรวจเอกรวมนคร ทับทิมธงชัย ในปี พ.ศ. 2544 ด้วยทุนจดทะเบียน 5 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อดำเนินการประกอบธุรกิจด้านสื่อโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งบริษัทได้เข้าร่วมผลิตรายการโทรทัศน์ประเภทข่าวสาร และโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมกับกรมประชาสัมพันธ์และสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก นอกจากนี้ยังเป็นผู้ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์ให้แก่ หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนหลายแห่ง

ในปัจจุบันบริษัทได้มีการขยายการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและมีทุนจดทะเบียน ณ ปัจจุบัน 400 ล้านบาท โดยมีการผลิตสื่อทางโทรทัศน์ทุกประเภททั้งรายการสารคดี รายการข่าว และรายการท่องเที่ยว ซึ่งรายการที่ผลิตได้แก่ รายการข่าวภาคประจำวัน เวลา 18.00 – 20.30 น. และข่าวภูมิภาค เวลา 16.30 – 17.00 น. ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ และรายการข่าวท่องเที่ยว เวลา 18.00 – 18.30 น. รวมถึงรายการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยดำเนินการผลิตรายการและออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวผ่านดาวเทียม TATV (UBC 9) อีกทั้งยังดำเนินการผลิตรายการและออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์เฉลิมพระเกียรติผ่านดาวเทียม (UBC 27)

สำหรับกลุ่มเป้าหมายของทางบริษัท เริ่มจากการทำการศึกษาวิจัยทางด้านเครือข่ายการออกอากาศผ่านดาวเทียม เนื่องจากทางบริษัทผลิตรายการเพื่อออกอากาศผ่านทางเครือข่ายดาวเทียมเป็นหลัก ซึ่งเครือข่ายผ่านดาวเทียมมีผู้รับสัญญาณเพื่อรับชมรายการได้ทั้งในประเทศไทย และประเทศเพื่อนบ้าน 7 ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้ผลสรุปว่าทางบริษัทจะกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพียงแค่ผู้รับชมในประเทศไทยเท่านั้นทั้งผู้ที่รับชมรายการผ่านเครือข่ายดาวเทียมทาง UBC 9 และผู้ที่สามารถรับสัญญาณความถี่ผ่านทางเคเบิลทีวี (Cable TV) ทั้งถิ่นซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้รับชมรายการในประเทศไทยทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทุกเพศทุกวัย โดยได้รับแรงจูงใจในการผลิตรายการท่องเที่ยวจากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในส่วนของภาครัฐบาล และเอกชน เช่น สมาคมโรงแรม สมาคมมัคคุเทศน์ โรงแรม ร้านอาหาร ฯลฯ ยังขาดตัวกลางในการแนะนำอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพราะสื่อทางโทรทัศน์สามารถเป็นผู้ประสานให้มีประชาชนมาท่องเที่ยว พร้อมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ทางบริษัทจึงเสนอโครงการกับทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และได้รับการอนุมัติการเช่าเวลาการออกอากาศกับทางบริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน)

ทางด้านโครงสร้างการทำงานของบริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) เป็นองค์กรขนาดใหญ่ โดยแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนของเจ้าหน้าที่ดำเนินงานทางด้านเทคนิค มีจำนวนพนักงานประมาณ 120 – 150 คน และในส่วนทางด้านการผลิตรายการมีจำนวนพนักงานประมาณ 90 – 100 คน โดยมีโครงสร้างการทำงาน ดังนี้

พระธาตุเชิงชุม พระธาตุนารายณ์แจ่งแขวง เป็นต้น หากได้รับการอนุมัติการนำเสนอเรื่อง สถานที่และโครงเรื่องแล้ว จากนั้นก็เข้าสู่กระบวนการการถ่ายทำรายการ ซึ่งระยะเวลาการถ่ายทำนอกสถานที่ในต่างจังหวัดจะใช้ระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์ ต่อการบันทึกเทปรายการ 3 – 4 เทป แต่ถ้าเป็นการถ่ายทำรายการในกรุงเทพฯ จะใช้ระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการตัดต่อจนได้เทปที่สมบูรณ์สำหรับออกอากาศ โดยส่งให้ผู้ว่าจ้างผลิตรายการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนออกอากาศ และนำออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ผ่านเครือข่ายดาวเทียมช่องTATV (UBC 9)

นอกจากนี้ยังมีการผลิตรายการประเภทการสนทนา (Talk Show) ทางด้านการท่องเที่ยวคือ รายการทัวร์วิชั่น ทอล์ก (Tourism Talk) ซึ่งผู้ว่าจ้างผลิตรายการคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้กำหนดแขกรับเชิญของรายการเป็นส่วนใหญ่ โดยภายใน 1 เดือนมีการออกอากาศรายการประมาณ 20 ครั้ง ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะกำหนดแขกรับเชิญประมาณ 15 ครั้ง อีกประมาณ 5 ครั้งทางบริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) จะเป็นผู้ติดต่อประสานงานเองโดยผ่านการอนุมัติจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อติดต่อประสานงานทางพิธีกร และแขกรับเชิญเรียบร้อยแล้วก็เข้าสู่กระบวนการบันทึกเทปในห้องถ่ายทำรายการ (Studio) โดยได้รับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้ควบคุมรายการ (Producer) จะเป็นผู้เขียนบทรายการ (Script) การตั้งประเด็นคำถาม โดยภายใน 1 วันจะมีการบันทึกเทป 2 ครั้งสำหรับการออกอากาศทุกวันจันทร์ – วันศุกร์

ในการผลิตรายการของบริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) จะเป็นการดำเนินการผลิตรายการตามการได้รับการว่าจ้างผลิตรายการเป็นส่วนใหญ่ทั้งจากองค์กรภาครัฐบาลและเอกชน โดยเฉพาะการผลิตรายการให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่ทางบริษัทประสบโดยมาก คือ ด้านบุคลากร คือ การประสานงานระหว่างบุคลากรในองค์กร เพราะหากมีการประสานงานที่เข้าใจไม่ตรงกันก็จะก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน รวมถึงความรับผิดชอบต่องาน การตรงต่อเวลาในการผลิตงานให้แก่ผู้ว่าจ้างผลิตรายการของบุคลากร และปัญหาอุปสรรคด้านสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากการถ่ายทำรายการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการถ่ายทำรายการนอกสถานที่ ฉะนั้นสภาพภูมิอากาศเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดได้ว่าเป็นอย่างไร

ฉะนั้นการทำงานเพื่อให้มีปัญหและอุปสรรคต่างๆ น้อยที่สุดสามารถทำได้โดยการวางแผนการทำงาน เพราะการทำงานทุกอย่างควรมีการวางแผนงานที่ดี มีการเตรียมการ การคาดการณ์ถึงปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น เพื่อการทำงานอย่างมีแบบแผนและควรมีการวางแผนสำรองเพื่อรองรับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ โดยอาศัยจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่จะเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหา

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดีหรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต

อนาคตบริษัท อาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) มีแผนการในการผลิตรายการประเภทรายการสนทนาทางด้านบันเทิง และรายการข่าว เพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องฟรีทีวี (Free TV) และมีการวางแผนการในการดำเนินการธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องทางด้านผลิตรายการโทรทัศน์ คือ การจัดการท่องเที่ยวระยะยาว (Long Stay) ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ และธุรกิจประเภทการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

- ธุรกิจที่ทำร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

นอกจากธุรกิจสื่อโทรทัศน์ ทางบริษัทอาร์ เอ็น ที จำกัด (มหาชน) ยังมีการประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ ได้แก่

ธุรกิจบริการ คือ การดำเนินการให้บริการข้อมูลด้วยเสียงออดิโอ เท็กซ์ (Audio Text) ร่วมกับบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (TOT) ในการบริการหมายเลขโทรศัพท์ 1900 – 444 – XXX จำนวน 700 เลขหมาย การดำเนินการให้บริการข้อมูลด้วยการส่งข้อความผ่านระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ (SMS) แก่ผู้ประกอบการบริษัทโทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกบริษัท การให้บริการผลิตรายการโทรทัศน์ทุกประเภทแก่หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประกันสังคม กรมปศุสัตว์ โรงพยาบาลกรุงเทพ เป็นต้น การให้บริการซื้อขายสื่อโฆษณาทุกประเภทแก่หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประกันสังคม กรมปศุสัตว์ กรมอุตุนิยมวิทยา องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ข.ส.ม.ก.) เป็นต้น การให้บริการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมพิเศษแก่หน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดการประกวดมิส ข.ส.ม.ก.แก่องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

นอกจากนี้ยังมีธุรกิจสื่อวิทยุ คือ การดำเนินการผลิตรายการวิทยุและออกอากาศรายการวิทยุบนรถประจำทางแก่องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ข.ส.ม.ก.) จำนวน 7,000 คันทั่วกรุงเทพฯ

- ภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในปัจจุบัน

ปัจจุบันมีผู้ผลิตรายการโทรทัศน์จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ผลิตรายการสารคดีประเภทท่องเที่ยว รายการประเภทข่าว และรายการด้านสุขภาพ แต่รายการเหล่านี้ยังคงอยู่ในสภาวะซบเซา เนื่องจากผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลให้บริษัทเอกชนที่มีขนาดใหญ่หลายแห่งลดงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์ เพราะฉะนั้นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่จึงหันมาให้ความสนใจในการรับจ้างผลิตรายการทางโทรทัศน์ของภาครัฐบาลมากขึ้น และส่งผลให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลดีในส่วนของผู้ว่าจ้างผลิตรายการทางโทรทัศน์เพราะสามารถคัดสรรผู้รับจ้างผลิตรายการได้แต่ส่งผลกระทบต่อทางด้านผลกำไรที่ไม่มากต่อผู้รับจ้างผลิตรายการทางโทรทัศน์จึงทำให้การผลิตรายการโทรทัศน์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ฉะนั้นโดยรวมด้านการตลาดการผลิตรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันจึงยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีนัก

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

รายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคตมีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยสังเกตจากการกระตุ้นทางด้านเศรษฐกิจ คือ ไม่ควรคำนึงถึงเฉพาะด้านการผลิตรายการสารคดีเท่านั้น แต่ควรคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลยังอนาคตของรายการสารคดีทางโทรทัศน์เช่นกัน เพราะด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางด้านงบประมาณในการผลิตโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ซึ่งในปลายปี พ.ศ. 2549 เศรษฐกิจมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เพราะหากมีความชัดเจนทางการเมือง ก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นใจในเรื่องการลงทุนของผู้ประกอบการภาคเอกชนมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ และรายการประเภทอื่นๆ จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเช่นกัน

- ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำโครงการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับโทรทัศน์ ประการแรกต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งบริษัทว่าเป็นบริษัทเพื่อการประกอบธุรกิจ หรือเป็นบริษัทที่ไม่หวังผลกำไรทางด้านธุรกิจ และหากเป็นบริษัทเพื่อการประกอบธุรกิจ จะเป็นบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจในรูปแบบใด คือ ประกอบธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรสูงสุด หรือเป็นบริษัทเพื่อการตอบสนองความต้องการขององค์กรในการผลิตผลงานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม แต่ในขั้นต้นของการดำเนินการจัดตั้งบริษัทควรคำนึงถึงผลกำไรเพื่อความอยู่รอดของบริษัทและเพื่อการดูแลบุคลากรของบริษัท จากนั้นจึงควรคำนึงทางด้านคุณค่าของผลงานที่มีผลด้านจิตใจ และสิ่งสำคัญคือ ทำอย่างไรให้ผู้สนับสนุนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของบริษัทเพื่อเป็นงบประมาณในการดำเนินการของบริษัท โดย

การผลิตรายการสารคดีที่มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของบริษัท และผลิตรายการสารคดีที่สามารถถ่ายทอดและเข้าถึงผู้ชมรายการ เพื่อให้ผู้ชมรายการเกิดความสบายใจและสนใจในการไปเที่ยวชมสถานที่ที่ทางรายการนำเสนอให้มากที่สุด

7. สัมภาษณ์ สพชัย พาลพ่าย : ผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) รายการ ไอ ซี ยู (I SEE YOU) บริษัท ลักซ์ (666) จำกัด

- ข้อมูลพื้นฐาน

บริษัท ลักซ์ (666) จำกัด ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2541 โดยมี นาค ศิลาชัย ร่วมกับ วิลลี่ แมคอินทอช และ เกียรติศักดิ์ อุดมนาค เป็นผู้ร่วมก่อตั้ง โดยมี ชาญณรงค์ ชันที่ท้าว และ เกียรติ กิจเจริญ จากบริษัท ทริปปี้ลู่ จำกัด เป็นผู้ให้คำปรึกษา

ความเป็นมาในการตั้งชื่อบริษัท ลักซ์ (666) จำกัด มาจากตามหลักความเชื่อด้านตัวเลขแบบชาวจีน ซึ่งเชื่อว่าเลข 6 อ่านว่าลัก (Lucks) ในภาษาจีนเป็นเลขดีสำหรับวงการบันเทิง บวกกับความหมายของคำว่า Lucks ในภาษาอังกฤษ ที่หมายถึง ความโชคดี นำมารวมกันเป็น 666 ซึ่งหมายถึงผู้ก่อตั้งทั้ง 3 คน และเลข 6 ทั้งสามตัวยังรวมกันได้ 18 ซึ่งเลข 1 เป็นสุดยอดของบรรดาเลขทั้งหมด ส่วนเลข 8 หมายถึงวงการบันเทิง จึงสรุปได้ว่ารวมกันเป็นที่หนึ่งในเรื่องของวงการบันเทิง และเมื่อนำเลข 1 กับเลข 8 มารวมกัน ยังได้ผลลัพธ์ คือ 9 ซึ่งเป็นเลขดีในความเชื่อของคนไทย หมายถึงความก้าวหน้า

บริษัทลักซ์ (666) จำกัดเป็นบริษัทผลิตรายการประเภทต่างๆ ทางโทรทัศน์ โดยมีรายการที่ผลิตทั้งหมด 7 รายการ เริ่มจากการผลิตรายการแรก คือ รายการสาระแนโชว์ ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันเสาร์ที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2541 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 ซึ่งเป็นรายการที่มีการนำเสนอในรูปแบบที่แปลกใหม่และได้รับกระแสดอรับของผู้ชมรายการเป็นอย่างดี โดยการดำเนินรายการของ 3 พิธีกร คือ นาค ศิลาชัย วิลลี่ แมคอินทอช และ เกียรติศักดิ์ อุดมนาค ด้วยเนื้อหารายการที่มีแนวความคิด (Concept) รายการที่แตกต่างโดยการนำเสนอในรูปแบบของการสร้างสถานการณ์และแอบถ่ายแซกกับเชิญผู้ชมรายการโดยไม่รู้ตัว (Candid Camera) จึงทำให้ได้ภาพแบบเป็นธรรมชาติมากที่สุด และส่งผลให้ผู้ชมรายการติดตามชมรายการสาระแนโชว์ และมีการปรับปรุงรูปแบบรายการเพื่อเพิ่มอรรถรสและคุณภาพของรายการ โดยมีการปรับเปลี่ยนรายการตามอารมณ์ของผู้ชมรายการ อาทิ สาระแน...ริงไซด์ สาระแนกลางแปลง เทวดาสาระแน สาระแนโชว์...เด๊ะ สาระแนจ้ง และปัจจุบันคือ สาระแนจ้งดึก

ซึ่งได้ย้ายมาผลิตรายการและออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวี (ITV) ออกอากาศครั้งแรกเมื่อวันอังคารที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เวลา 22.10 – 23.10 น.

นอกจากนี้บริษัทลัคซ์ (666) จำกัด ยังมีการผลิตรายการอีกหลายรูปแบบ คือ รายการไอ ซี ยู (I SEE YOU) รายการนั่งย่างโชว์ รายการเป่าตุง รายการรด ชาติ นิวส์ รายการทีวีพูดได้ และรายการฮวงจุ้ยดีดี โดยโครงสร้างการทำงานของบริษัทจะมีการแบ่งพนักงานในการดูแลรับผิดชอบในแต่ละรายการอย่างชัดเจน

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Intensive Interview) ในส่วนของรายการไอ ซี ยู เนื่องจากเป็นรายการสารคดีท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยโครงการการจัดตั้งบริษัทผลิตรายการสารคดีท่องเที่ยวส่งเสริมความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมสำหรับโทรทัศน์

รายการไอ ซี ยู มีแนวคิดจากการที่ วิลลี่ แมคอินทอช และ คัทลียา แมคอินทอช เป็นผู้ริการท่องเที่ยวธรรมชาติและมักเก็บภาพความงามของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตต่างๆ รวมถึงการศึกษาหาข้อมูลของธรรมชาติเหล่านั้น จึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์รายการไอ ซี ยู ซึ่งแนวคิดของรูปแบบรายการ คือ การออกอากาศรายการไอ ซี ยู ทุกครั้งผู้รับชมรายการจะต้องได้พบเห็นและได้รับความรู้เกี่ยวกับชีวิตสัตว์ โดยมีวัตถุประสงค์ของรายการเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์โดยออกอากาศรายการทุกวันหยุดนักขัตฤกษ์ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ต่างๆ ฉะนั้นรูปแบบรายการจึงเป็นการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการของผู้ดำเนินรายการและผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่นำเสนอ เพื่อการถ่ายทอดการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีที่สุด

- ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการสารคดี

ระบบการทำงานและกระบวนการการผลิตรายการไอ ซี ยู มีระบบการทำงานที่ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่การทำงาน คือ พนักงานทุกคนจำเป็นต้องสามารถปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่ โดยในการถ่ายทำรายการในแต่ละครั้งจะมีทีมงานประมาณ 4 – 5 คน ได้แก่ ผู้ควบคุมการผลิต (Producer) ฝ่ายข้อมูล ผู้ควบคุมภาพ และพิธีกรดำเนินรายการ

ซึ่งกระบวนการการถ่ายทำรายการไอ ซี ยู เริ่มจากการค้นคว้าหาข้อมูลของเรื่องที่น่าสนใจในการถ่ายทำรายการ และนำเสนอเรื่องโดยทำการประชุมเพื่อคัดสรรเรื่องเพื่อถ่ายทำรายการ จากนั้นทำการลงพื้นที่ก่อนการถ่ายทำจริง (Survey) เพื่อวางแผนและเตรียมการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่จะพบในการถ่ายทำรายการ และทำการประชุมเพื่อนัดวันในการถ่ายทำ

รายการ เนื่องจากการถ่ายทำรายการไอ ซี ยู เป็นการถ่ายทำสถานที่ในต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการถ่ายทำประมาณ 5 – 7 วัน ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนล่วงหน้าสำหรับคิวพิธีกร โดยจะมีการวางแผนสำหรับการถ่ายทำรายการจากตารางการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 (Plan Year) จากนั้นนำเทปบันทึกภาพและเสียงมาสู่กระบวนการตัดต่อพร้อมสอดแทรกเทคนิคต่างๆ เพื่อเพิ่มอารมณ์ความสนุกให้กับผู้ชมรายการ และเป็นเทปรายการที่สมบูรณ์พร้อมออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ สำหรับงบประมาณในการผลิตรายการไอ ซี ยู ใช้งบประมาณ 300,000 บาทต่อรายการ 1 ตอน

- ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ส่วนใหญ่ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการทำงานจะเป็นปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เนื่องจากทีมงานมีการวางแผนการทำงานและการเตรียมพร้อมก่อนการถ่ายทำรายการทุกครั้ง ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลักที่พบในการทำงาน คือ

1. ด้านสภาพภูมิอากาศ เช่น หากเกิดฝนตกระหว่างการบันทึกเทปถ่ายทำรายการ ส่งผลให้การถ่ายทำเป็นไปได้อย่างยากและจากประสบการณ์ในการทำงานจึงมีการแก้ไขปัญหาโดยการเตรียมอุปกรณ์ เช่น ทุ่งพลาสติกเพื่อป้องกันอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำ

2. ด้านสภาพร่างกาย เนื่องจากการถ่ายทำรายการไอ ซี ยู เป็นการถ่ายทำรายการในป่าเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นต้องมีความพร้อมทางด้านร่างกายสำหรับการทำงานอยู่เสมอ

3. ด้านบันทึกภาพสัตว์ รายการไอ ซี ยู เป็นรายการที่มีการดำเนินเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ ซึ่งไม่สามารถกำหนดสถานการณ์ในการเจอสัตว์ที่ต้องการได้ จึงต้องอาศัยประสบการณ์ในการติดตามเพื่อหาสัตว์จากการเรียนรู้จากผู้นำทาง

- การวางแผนในการผลิตรายการสารคดีหรือรายการอื่นๆ ขององค์กรในอนาคต

ในอนาคตบริษัท ลักซ์ (666) จำกัด มีการวางแผนในการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้นโดยจัดตั้งฝ่ายสารคดีขึ้นภายในบริษัท คือเป็นการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในนามของบริษัท ลักซ์ (666) จำกัด ซึ่งรูปแบบรายการจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ณ ขณะนั้น

- ธุรกิจที่ทำร่วมกับการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์

บริษัท ลักซ์ (666) จำกัด มีการผลิตรายการไอ ซี ยู ในรูปแบบของวี ซี ดี (VCD) ร่วมกับบริษัท ซี วี ดี จำกัด ซึ่งการผลิต VCD เพื่อออกจำหน่ายโดยไม่หวังผลกำไรและเพื่อสมทบทุนบริจาคแก่มูลนิธิต่างๆ เพื่อคุ้มครองสัตว์ป่า

- ภาพรวมของรายการสารคดีไทยในปัจจุบัน

ภาพรวมของรายการสารคดีไทยในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับรายการสารคดีของต่างประเทศ พบว่ามีความแตกต่างค่อนข้างสูง เนื่องจากรายการสารคดีของต่างประเทศมีการพัฒนาอย่างมาก เพราะรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในต่างประเทศมีสถานีการออกอากาศเป็นของตนเอง เช่น รายการ Animal Planet รายการ Discovery Channel และเมื่อเปรียบเทียบกับรายการสารคดีทางโทรทัศน์กับรายการประเภทอื่นๆ ของไทย ยังมีกระแสตอบรับจากผู้รับชมรายการโทรทัศน์ที่ต่างกันมาก โดยมีความนิยมของผู้รับชมรายการโทรทัศน์ในการรับชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์ไม่มาก อีกทั้งการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นการผลิตรายการที่ได้ผลกำไรไม่มาก จึงส่งผลให้มีผู้ผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์น้อย และรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังมีคุณภาพน้อยด้วยปัจจัยทางการตลาด การสนับสนุนรายการของผู้ให้การสนับสนุนรายการ ฯลฯ และรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยที่มีมากในปัจจุบัน คือ รายการสารคดีท่องเที่ยว ส่วนทางด้านรายการสารคดีที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ยังมีจำนวนน้อย เพราะฉะนั้นภาพรวมของรายการสารคดีทางโทรทัศน์ของไทยยังมีการพัฒนาไม่มากนัก

- ความคิดเห็นทางด้านรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคต

แนวโน้มรายการสารคดีทางโทรทัศน์ในอนาคตยังคงมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากเป็นรายการที่มีผู้ให้การสนับสนุนรายการน้อย และสถานีโทรทัศน์ไม่เห็นความสำคัญของการให้ความรู้แก่ประชาชน เพราะรายการสารคดีเป็นรายการที่มีการโฆษณาสินค้าน้อย ซึ่งผู้สนับสนุนรายการส่วนใหญ่เห็นว่าได้ผลกำไรไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้รับชมรายการสารคดีกับรายการประเภทอื่น ฉะนั้นหากมีการผลิตรายการสารคดีในรูปแบบใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอาจเป็นการช่วยกระตุ้นให้มีกระแสการตอบรับจากผู้ชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่ดีขึ้น เพราะในปัจจุบันเริ่มมีผู้ให้ความสนใจในการรับชมรายการสารคดีเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีแนวโน้มในการรับชมรายการสารคดีทางโทรทัศน์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะรายการสารคดีที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ ศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว เพราะจากการทำการวิจัยของผู้ให้สัมภาษณ์พบว่า รายการสารคดีที่เป็นรูปแบบการให้ความรู้และความบันเทิง เป็นรายการสารคดีทางโทรทัศน์ที่ยังคงได้รับความนิยมและการตอบรับดี และมีความน่าสนใจมากขึ้นในอนาคต

- ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการผลิตรายการสารคดี คือ ต้องมีใจรักในการทำงานสารคดี เพราะการผลิตรายการสารคดีเป็นงานที่ต้องมีการค้นคว้าหาข้อมูลมาก และต้องมีใจเป็นกลางในการยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เพื่อให้การรับรู้ข้อมูลสำหรับนำมาเสนอแก่ผู้รับชม

รายการเป็นไปอย่างยุติธรรมและเป็นความจริง เพราะสารคดีคือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง ฉะนั้นการถ่ายทอดรายการสารคดีคือ การถ่ายทอดสาระความรู้ที่เกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้การผลิตรายการสารคดีควรมีรูปแบบในการผลิตรายการ และเรื่องราวในการนำเสนอที่แปลกใหม่ ด้วยการนำเรื่องราวหรือสิ่งที่ใกล้ตัวมานำเสนอเพื่อให้เข้าถึงผู้ชมรายการให้มากที่สุด เช่น รายการสารคดีท่องเที่ยวทางโทรทัศน์ ต้องมีการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยมีการคัดสรรการนำเสนอเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้างมานำเสนอเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ชมรายการ เพราะการนำเสนอรูปแบบรายการสารคดีทางโทรทัศน์แบบเดิมๆ ส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบกับรายการที่มีอยู่และอาจส่งผลถึงความอยู่รอดของรายการ ซึ่งการนำเสนอรายการสารคดีให้มีความต่างต่างนั้นควรคำนึงถึงการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและการเข้าถึงของผู้ชมรายการด้วย เพราะการถ่ายทอดการสื่อสารที่ซับซ้อนจะส่งผลให้ผู้ชมรายการเกิดความไม่เข้าใจและไม่ต้องการรับชมรายการ

